Aan de gemeenteraad van Hillegom
Postbus 32
2180 AA Hillegom

c.c. College van Burgemeester en Wethouders

Datum: 16 – 12 – 2020

Onderwerp: **Zaaknummer Z-20-140477 (Omgevingsplan buitengebied gemeente Hillegom)**

Geacht Raadslid,

De Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging (ANLV) Geestgrond is zich bewust van de komst van de nieuwe omgevingswet met de nieuwe omgevingsvisies en -plannen. Zij volgt dit met interesse omdat onze leden (boeren en burgers) waarde hechten aan een gezond open landschap waar agrarische ondernemers kunnen ondernemen, met oog voor behoud en vergroting van de biodiversiteit. En waar burgers kunnen recreëren met oog voor behoud van deze biodiversiteit.

We zijn dan ook verheugd dat de gemeente Hillegom, vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet, haar omgevingsplan voor het Buitengebied en de Zanderij al in 2019 presenteerde. Wij volgen ook de voortgang van deze processen in de andere gemeenten van de Bollenstreek. Dit omdat biodiversiteit zich niet aan gemeentegrenzen houdt.

Deze brief is onze zienswijze op het Hillegomse omgevingsplan. In de bijlagen leest u welke gebieden we waardevol vinden en daarom optimaal beschermd moeten worden, rekening houdend met de volgende punten die het bestuur van ANLV Geestgrond belangrijk vindt:

1. Behoud van openheid van het landschap in het buitengebied;
2. Behoud en uitbreiding van het wandelnetwerk, met inachtneming van de eisen die de flora en fauna aan dit netwerk stellen (bv. broedseizoen bollen- en weidevogels);
3. Bouw in het buitengebied moet alleen mogelijk zijn als dit natuur-inclusief gebeurt. Deze voorwaarde moet geborgd zijn in het omgevingsplan;
4. Heggen en hagen planten waar dit kan in plaats van erfscheidingen van muren of hekken;
5. Cultuurhistorische landschapselementen als sloten, vaarten, houtwallen, singels, koe- en geriefbosjes dienen beschermd en vastgelegd te worden conform de cultuurhistorische atlas;
6. Inrichting en beheer van bermen en rotondes dienen ecologisch te gebeuren door bedrijven die Kleurkeur gecertificeerd zijn. Maak hierover afspraken met eigenaren van bermen die niet in eigendom zijn van de gemeenten. Een gemeentelijk bermbeheerplan zou daartoe een aanzet kunnen zijn waarin alle eigenaren van bermen en rotondes participeren.

Als we het Omgevingsplan lezen, met deze punten in ons achterhoofd, valt het ons op dat wanneer gesproken wordt over natuur (Paragraaf 3.7, pagina 24), de gemeente spreekt over de Natura 2000 gebieden in de omgeving, het weidegebied "Vosse en Weerlanerpolder" dat in beheer is bij het Zuid-Hollands Landschap en Lokhorstduin. Graag attenderen we u erop dat op alle bollen- en weidevelden in het buitengebied natuur aanwezig is.

ANLV Geestgrond, Rooversbroekdijk 98, 2161 LL LISSE
info@anlvgeestgrond.nl, www.anlvgeestgrond.nl
IBAN: NL69 RABO 0376 9097 73, KvK.: 280 84 612

Proactief kijken wat gedaan kan worden aan natuur-inclusieve maatregelen bij initiatieven
Al meer dan 20 jaar worden (bollen)vogels geteld, en sinds 3 jaar kent ANLV Geestgrond haar patrijzenproject. Uit deze initiatieven blijkt hoe waardevol het buitengebied is als het gaat om biodiversiteit. We meten dit af aan aantallen vogels. Een rapportage daarover vindt u in bijlage 2. In de samenvatting (bijlage 1) daarvan worden ook de bollenvelden genoemd rondom de Hyacintenlaan, de Zwartelaan en de Veenenburgerlaan. En ook de bollenvelden rondom het station en De Zilk.

We beseffen dat het Omgevingsplan een wettelijk toetsingskader is, waarbij ieder initiatief voor een ontwikkeling in het buitengebied omgevingvergunningsplichtig is en waarop het bevoegd gezag het initiatief beoordeeld (pagina 25). We vragen u bij deze beoordeling niet alleen rekening te houden met weidevogels. De kleinschaligheid van de bollenteelt in onze streek is uniek en zeer waardevol voor het behoud van de bollenvogels. Ons advies: *Neem de effecten van de initiatieven in het buitengebied op bollenvogels mee in de beoordeling van het bevoegd gezag. En kijk dan ook of er kansen liggen om eisen aan de inrichting van het nieuwe initiatief (heggen, hagen, struweel, natuur-inclusief bouwen) mee te geven in het initiatief.*

Behoud openheid en rust
Biodiversiteit is niet alleen een kwestie van aantallen vogels, planten en dieren. Het gaat ook om een goede biotoop en een goede habitat. In de beoordeling van de gebieden is er weinig kwantitatieve informatie aanwezig over de parameters openheid en rust. De beleving van veel bewoners is dat de Bollenstreek wordt volgebouwd met GOM woningen. Dit zegt iets over hoe het ervaren wordt. En de vragen die zijn gerezen over de handhaving van paardenweitjes geven aan dat bestemmingen niet altijd overeenkomen met de praktijk. Gelukkig houdt het GOM wel het aantal hectares bollenareaal bij. Wij pleiten ervoor dat er ook meer kwalitatief onderzoek komt naar de aanwezigheid van landschapselementen, heggen en hagen, sloten. Gemeentes kunnen een bijdrage leveren aan de initiatieven die hiervoor beschikbaar komen in het Landschapspark Hollands Duin en de onderzoeksprojecten van NWO in de Bollenstreek.

Ecologische verbindingen
Tot slot lezen we dat nieuwe initiatieven niet moeten leiden tot een afname van de ecologische verbindingen (pagina 10 van Omgevingsplan, verwijzend naar de visie). Dat ondersteunen we van harte. Uit het stuk wordt niet duidelijk hoe de gemeente de ecologische verbindingen laat behouden/toenemen. In onze optiek passen een goed beleid op ecologisch berm- en slootbeheer en het planten van heggen en hagen binnen de versterking van de ecologische verbindingen. Graag gaan we daarover het gesprek aan met de gemeente. Het initiatief van de Stichting Natuurlijk Hillegom zou ~~daar~~ een aanleiding kunnen zijn om dit overleg op te pakken.

Met vriendelijke groet,
i.o.

M. Duineveld
Voorzitter

Bijlage 1: Samenvatting notitie "Zienswijze op naderende omgevingsvisies Teijlingen en Lisse"
Bijlage 2: Notitie "Zienswijze op naderende omgevingsvisies Teijlingen en Lisse"

ANLV Geestgrond, Rooversbroekdijk 98, 2161 LL LISSE
info@anlvgeestgrond.nl, www.anlvgeestgrond.nl
IBAN: NL69 RABO 0376 9097 73, KvK.: 280 84 612

Samenvatting

"Zienswijze op naderende omgevingsvisies Teylingen en Lisse"

ANLV Geestgrond volgt de ruimtelijke ontwikkelingen in de Duin- en Bollenstreek. Gemeentes schrijven momenteel hun omgevingsvisies. Als bestuur van ANLV Geestgrond reiken wij u in deze notitie een zienswijze aan over die gebieden, die volgens ons beschermd moeten worden. Bepalend daarbij zijn de aanwezigheid van biodiversiteit, openheid, rust en het aantal landschapselementen.

We zijn in drie stappen gekomen tot deze zienswijze: In de eerste stap (hoofdstuk 2) zijn de gebieden geïnventariseerd in de Bollenstreek. De gebieden staan in tabel 4. Daarbij is gebruik gemaakt van nota's uit het verleden (inclusief de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek uit 2016, kortweg ISG 2016) en huidige gebiedsindelingen voor het tellen van boerenlandvogels door diverse instanties en personen.
In de tweede stap (hoofdstuk 3) wordt gekeken hoe de ISG 2016 de openheid en natuurwaarden van de gebieden beschermt. En daarna bepalen we de grootte van de biodiversiteit in de vastgestelde gebieden op grond van de bij ons beschikbare telgegevens van vogels.

In de derde en laatste stap (hoofdstuk 4) worden uiteindelijk die gebieden weergegeven nadat ook de criteria van de aanwezigheid van openheid/rust en de aanwezigheid van landschapselementen mee zijn genomen.

Onze inventarisatie leidt tot een lijst van 34 gebieden die beschermd moeten worden. De selectie van gebieden op grond van de criteria openheid en rust is kwalitatief. ANLV Geestgrond vindt dat er een kwantitatieve monitoring voor de komende jaren opgezet moet worden. Deze vraag zal meegenomen worden naar het Living Lab dat in januari 2021 van start gaat.

Tabel met gebieden die beschermd moeten worden op grond van genoemde criteria (*)

	Gebieden die beschermd moeten worden / blijven	*	Biodiversiteit	Openheid en rust	Landschapselementen
1	Oosteinderpolder	4	groot	Sterk aanwezig	sloten/singels/koebosjes
2	Elsbroekerpolder	6	groot	Sterk aanwezig	sloten en singels
3	Bollenpercelen aan oostzijde Noorder Leidse vaart	7	groot	Sterk aanwezig	sloten
4	Zwartelaan, Hyacintenlaan, Veenenburgerlaan	8	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen/hagen/singels
5	Bollenvelden Zilkerbinnenweg	9	gemiddeld	Sterk aanwezig	niet aanwezig
6	Lageveense polder	13	groot	Met name rust	hakhoutbossen
7	Polders Beek, Berg en Daal	14	gemiddeld	Sterk aanwezig	sloten
8	Lisser Poelpolder	15	gemiddeld	Aanwezig	sloten/koe-, pestbosjes
9	Roversbroekpolder	17	matig	Aanwezig	weidegebied/sloten
10	Bonte Krielpolder	18	matig	Sterk aanwezig	kleinschalig weiland
11	Zilker Bollenvelden	19	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen hagen
12	Bollenvelden Zilkerduinweg	20	gemiddeld	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
13	Weidepercelen achter Dobbe	21	onbekend	Sterk aanwezig	oud weidevogelgebied
14	Weidepercelen Oud Leeuwenhorst	24	onbekend	Sterk aanwezig	weidegebied/sloten
15	Stal Kees Wassenaar Leeuwenhorst	25	onbekend	Sterk aanwezig	kleinschalig weiland
16	Agrarisch bestemde percelen rondom Westeinde	27	onbekend	Aanwezig	afwisseling bollen/weide
17	Hogeveense Polder	28	groot	Sterk aanwezig	sloten
18	Polder Langeveld	29	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen hagen
19	Het Oosterduinse meer (Komo meer)	31	groot	Sterk aanwezig	duinvegetatie/heide
20	Oosterduinse Sloten	32	groot	Sterk aanwezig	sloten
21	Percelen aan de Randweg	33	onbekend	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
22	Zwetterpolder	35	groot	Sterk aanwezig	sloten, singels, heg/haag
23	Bronsgeest	36	gemiddeld	Sterk aanwezig	sloten, singels, heg/haag
24	Polder Hoogeweg	38	gemiddeld	Sterk aanwezig	graslandgebied
25	Corridor Elsgeest-Hoogeweg	39	groot	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
26	Naast Volkstuinen Polder Hoogeweg (Nabij KTS)	40	groot	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
27	De Krom Rijnsoever en stuk langs Zwarteweg	42	onbekend	onbekend	afwisseling bollen/weide
28	Floris Schouwen Vrouwen Polder	46	gemiddeld	Sterk aanwezig	veenweidegebied sloten
29	Kooipolder	47	groot	Sterk aanwezig	veenweidegebied sloten
30	Roodemolenpolder	48	gemiddeld	Aanwezig	open nat grasland
31	Noordzijde Roodemolenpolder	49	gemiddeld	Minder aanwezig	afwisseling bollen/weide
32	Mottiger polder	50	groot	Aanwezig	sloten, singels, heg/haag
33	Elsgeesterpolder	52	groot	Sterk aanwezig	combi akkers/grasland
34	Landgoed Oostergeest	57	groot	Sterk aanwezig	weidegebied/struweel
35	Weidepercelen rondom stal Pegasus	58	groot	Sterk aanwezig	weidegebied/struweel

* De nummers in de derde kolom verwijzen naar de nummering in tabel 4 waarin alle getoetste gebieden zijn weergegeven.

Notitie
Zienswijze op naderende omgevingsvisies
Teylingen en Lisse

Paul Venderbosch

ANLV Geestgrond

December 2020

Samenvatting

ANLV Geestgrond volgt de ruimtelijke ontwikkelingen in de Duin- en Bollenstreek. Gemeentes schrijven momenteel hun omgevingsvisies. Als bestuur van ANLV Geestgrond reiken wij u in deze notitie een zienswijze aan over die gebieden, die volgens ons beschermd moeten worden. Bepalend daarbij zijn de aanwezigheid van biodiversiteit, openheid, rust, het aantal landschapselementen.

We zijn in drie stappen gekomen tot deze zienswijze: In hoofdstuk 2 zijn de gebieden geïnventariseerd in de Bollenstreek. De gebieden staan in tabel 4. Daarbij is gebruik gemaakt van nota's uit het verleden (inclusief de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek uit 2016, kortweg ISG 2016) en huidige gebiedsindelingen voor het tellen van boerenlandvogels door diverse instanties en personen.
In hoofdstuk 3 wordt gekeken hoe de ISG 2016 de openheid en natuurwaarden van de gebieden beschermt. En daarna bepalen we de grootte van de biodiversiteit in de vastgestelde gebieden op grond van de bij ons beschikbare telgegevens.

In het laatste hoofdstuk 4 worden uiteindelijk die gebieden weergegeven nadat ook de criteria van de aanwezigheid van openheid/rust en de aanwezigheid van landschapselementen mee zijn genomen.

Onze inventarisatie leidt tot een lijst van 34 gebieden die beschermd moeten worden. Deze gebieden worden genoemd in de tabel op de volgende pagina. De selectie van gebieden op grond van de criteria openheid en rust is kwalitatief. ANLV Geestgrond vindt dat er een kwantitatieve monitoring (telgegevens) voor de komende jaren opgezet moet worden voor andere parameters als vogels (flora, fauna, landschapselementen). Deze vraag zal meegenomen worden naar het Living Lab dat in januari van start gaat.

Tabel met gebieden die beschermd moeten worden op grond van genoemde criteria (*)

	Gebieden die beschermd moeten worden / blijven	*	Biodiversiteit	Openheid en rust	Landschapselementen
1	Oosteinderpolder	4	groot	Sterk aanwezig	sloten/singels/koebosjes
2	Elsbroekerpolder	6	groot	Sterk aanwezig	sloten en singels
3	Bollenpercelen aan oostzijde Noorder Leidse vaart	7	groot	Sterk aanwezig	sloten
4	Zwartelaan, Hyacintenlaan, Veenenburgerlaan	8	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen/hagen/singels
5	Bollenvelden Zilkerbinnenweg	9	gemiddeld	Sterk aanwezig	niet aanwezig
6	Lageveense polder	13	groot	Met name rust	hakhoutbossen
7	Polders Beek, Berg en Daal	14	gemiddeld	Sterk aanwezig	sloten
8	Lisser Poelpolder	15	gemiddeld	Aanwezig	sloten/koe-, pestbosjes
9	Roversbroekpolder	17	matig	Aanwezig	weidegebied/sloten
10	Bonte Krielpolder	18	matig	Sterk aanwezig	kleinschalig weiland
11	Zilker Bollenvelden	19	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen hagen
12	Bollenvelden Zilkerduinweg	20	gemiddeld	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
13	Weidepercelen achter Dobbe	21	onbekend	Sterk aanwezig	oud weidevogelgebied
14	Weidepercelen Oud Leeuwenhorst	24	onbekend	Sterk aanwezig	weidegebied/sloten
15	Stal Kees Wassenaar Leeuwenhorst	25	onbekend	Sterk aanwezig	kleinschalig weiland
16	Agrarisch bestemde percelen rondom Westeinde	27	onbekend	Aanwezig	afwisseling bollen/weide
17	Hogeveense Polder	28	groot	Sterk aanwezig	sloten
18	Polder Langeveld	29	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen hagen
19	Het Oosterduinse meer (Komo meer)	31	groot	Sterk aanwezig	duinvegetatie/heide
20	Oosterduinse Sloten	32	groot	Sterk aanwezig	sloten
21	Percelen aan de Randweg	33	onbekend	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
22	Zwetterpolder	35	groot	Sterk aanwezig	sloten, singels, heg/haag
23	Bronsgeest	36	gemiddeld	Sterk aanwezig	sloten, singels, heg/haag
24	Polder Hoogeweg	38	gemiddeld	Sterk aanwezig	graslandgebied
25	Corridor Elsgeest-Hoogeweg	39	groot	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
26	Naast Volkstuinen Polder Hoogeweg (Nabij KTS)	40	groot	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
27	De Krom Rijnsoever en stuk langs Zwarteweg	42	onbekend	onbekend	afwisseling bollen/weide
28	Floris Schouwen Vrouwen Polder	46	gemiddeld	Sterk aanwezig	veenweidegebied sloten
29	Kooipolder	47	groot	Sterk aanwezig	veenweidegebied sloten
30	Roodemolenpolder	48	gemiddeld	Aanwezig	open nat grasland
31	Noordzijde Roodemolenpolder	49	gemiddeld	Minder aanwezig	afwisseling bollen/weide
32	Mottiger polder	50	groot	Aanwezig	sloten, singels, heg/haag
33	Elsgeesterpolder	52	groot	Sterk aanwezig	combi akkers/grasland
34	Landgoed Oostergeest	57	groot	Sterk aanwezig	weidegebied/struweel
35	Weidepercelen rondom stal Pegasus	58	groot	Sterk aanwezig	weidegebied/struweel

* De nummers in de derde kolom verwijzen naar de nummering in tabel 4 waarin alle getoetste gebieden zijn weergegeven.

Inhoud

Samenvatting 2
1. Inleiding 5
2. Inventarisatie belangrijke gebieden uit kennisbronnen 6
2.1 Locaties en beleid uit de ISG (2016) 6
2.2 Gebied en der Wijs 6
2.3 Herziene kansenkaart Bollenstreek 6
2.4 Tellingen van bollenvogels en patrijzen 9
2.5 Andere initiatieven waar (weide-)vogels geteld worden 10
2.6 Selectie van de gebieden voor toetsing aan de genoemde criteria 11
3 Kwaliteiten van de gebieden volgens beleidsplannen en monitoring 13
3.1 Keuzes uit het verleden voor het planologische beleid tot 2030 in de ISG 13
3.1.1 Vastgestelde beleidskeuzes ten aanzien van graslanden en natuur 13
3.1.2 Keuzes als het gaat om openheid en bebouwing in de ISG 2016 13
3.1.3 Ecologische verbindingszones in de ISG 2016 14
3.1.4 De beleidskeuzes in de ISG gekoppeld aan gebieden die ANLV Geestgrond benoemt 14
3.2 Kwalitatieve criteria en kwantitatieve criteria 16
3.3 ISG en het criterium openheid 17
3.4 De bescherming van vogels in de ISG 18
3.5 Aantallen patrijzen in de Bollenstreek 19
3.6 Aantallen bollenvogels in de Bollenstreek 19
3.7 Aantallen weidevogels in de Bollenstreek 21
3.8 Selectie van te beschermen gebieden vanwege het criterium biodiversiteit 22
4 Selectie van gebieden die beschermd moeten worden 24
Bijlagen 25

1. Inleiding

ANLV Geestgrond is een vereniging die zich inzet voor boeren en burgers in relatie tot het landschap in de Bollenstreek (Zie voor de 5 kernwaarden van ANLV Geestgrond de **bijlage 1**). Vanuit deze 5 kernwaarden volgt zij de ruimtelijke ontwikkelingen in haar werkgebied. Gemeentes schrijven momenteel hun omgevingsvisies. ANLV Geestgrond reikt in deze notitie een zienswijze aan over de diverse gebieden, die beschermd zouden moeten worden.

Bepalend daarbij zijn de volgende criteria:
- de aanwezigheid van biodiversiteit (boerenlandvogels);
- de aanwezigheid van openheid en rust;
- de aanwezigheid van landschapselementen (koebosjes, houtwallen, pestbosjes, heggen, hagen).

We doen dit in de drie stappen, beschreven in hoofdstukken:

- Inventariseren van gebieden aan de hand van nota's uit het verleden en monitoring van vogels. (Hoofdstuk 2)
Welke gebieden kennen we in de streek? In paragrafen 2.1, 2.2 en 2.3 gaan we in op naamgevingen van de gebieden uit eerdere gebiedsprocessen. Paragrafen 2.4 en 2.5 geven inzicht in vogeltellingen die gedaan zijn in diverse gebieden. Paragraaf 2.6 geeft een totale lijst van de gebieden. We maken gebruik van de volgende kennisbronnen:

I. Intergemeentelijke Structuurvisie Duin- en Bollenstreek (2016)
II. Jubileumuitgave Gebied en der Wijs van de KNNV Bollenstreek (2014)
III. Herziene Kansenkaart Bollenstreek (2014)
IV. Project tellen Bollenvogels en Patrijzenproject (gestart in 1999 respectievelijk 2018)
V. Andere initiatieven waarbij boerenlandvogels geteld zijn in de afgelopen jaren

- Bepaling van grootte van de biodiversiteit in de gebieden volgens beleidsplannen en monitoringsgegevens van vogels (Hoofdstuk 3)

- Selectie van gebieden die beschermd moeten worden. (Hoofdstuk 4)

2. Inventarisatie belangrijke gebieden uit kennisbronnen

2.1 Locaties en beleid uit de ISG (2016)[1]

In 2016 werd de Intergemeentelijke Structuurvisie Duin en Bollenstreek vastgesteld als uitwerking van de Regionale Structuurvisie (RSV) van Holland Rijnland. Daarmee ligt er een wettelijk bindend planologisch kader voor HLT, Katwijk en Noordwijk tot en met 2030.
In deze ISG worden beleidsdoelen gekoppeld aan locaties die zijn weergegeven in kaarten. In de kaarten wordt geen gebruikt gemaakt van naamgeving van de locaties. In de tekst worden af en toe namen genoemd. In de volgende paragrafen presenteren we namen die in **figuren 1 en 2** gekoppeld worden aan de locaties die beschreven staan in de ISG.

2.2 Gebied en der Wijs

In 2014 bestond de natuurvereniging KNNV Bollenstreek 20 jaar. Ter ere van hun jubileum is een boekje verschenen met de titel Gebied en der Wijs[2]. Daarin staan 24 gebieden beschreven die waardevol zijn in de Bollenstreek. Een weergave van de ligging van deze gebieden in de Bollenstreek ziet u in **bijlage 2**. Per gebied is daarbij aangegeven bij welke gemeente het gebied hoort. In **tabel 1** staan de namen van de in het boekje beschreven gebieden weergegeven.
Als we nader inzoomen op deze gebieden, dan kunnen we een aantal van deze gebieden opsplitsen in kleinere deelgebieden. Om praktische redenen waren ze destijds samengevoegd. Met opsplitsing komen we uit op 30 gebieden. Een aantal van deze gebieden kent reeds een beschermde status als het gaat om natuurwaarden. Zo zijn de Amsterdamse Waterleidingduinen (11) en de Coepelduynen (14) al Natura 2000 gebieden. En zo zijn de Vosse- en de Weerlanerpolder (2), Leeuwenhorst (13), het Natuurontwikkelingsgebied Langeveld (10) en de polders Poelgeest/Veerpolder (inclusief de Klaas Hennepoel) al in beheer en/of in eigendom van het Zuid-Hollands Landschap. We laten deze gebieden in hoofdstuk 4 verder buiten beschouwing.
En wij gaan er van uit dat de gemeentes de waarde inzien van de Heemtuinen van Hillegom en Lisse, het park Rusthoff en Huys te Warmont te Teylingen. Deze 4 vormen geen onderdeel van het buitengebied en houden we om deze reden verder buiten het doel van deze notitie.

2.3 Herziene kansenkaart Bollenstreek

Sinds 1 januari 2016 is in de provincie Zuid-Holland het ANLB subsidiestelsel ingegaan voor agrarische ondernemers. Boerenlandvogels krijgen daarbij de aandacht omdat agrarische ondernemers recht hebben op Europese subsidie als zij maatregelen treffen op hun bedrijf, die dienend zijn voor de natuur op het agrarische platteland in het algemeen en boerenlandvogels in het bijzonder. Het MODB en ANLV Geestgrond hebben destijds hun wensen kenbaar gemaakt als het gaat om openstelling van de beheerfuncties voor de verschillende gebieden. Zij schreven daartoe een notitie met de naam "Herziene Kansenkaart Bollenstreek". De kaart met gebieden uit deze notitie is als **bijlage 3** opgenomen. **Bijlage 4** is de gehele notitie. Hierin staan de gebieden beschreven die voor de boerenlandvogels als waardevol werden geacht en die in onze ogen voldoende hoge dichtheden aan vogels kenden om mee te gaan in het ANLB stelsel. Omdat de provincie eisen stelde aan de minimale grootte van de gebieden, hebben wij de provincie gevraagd heel de Bollenstreek open te stellen voor de beheerfunctie Open Akkerland. In **tabel 2** staan de gebieden beschreven die voor boerenlandvogels extra interessant zijn.

---

[1] Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016, Greenport Duin- en Bollenstreek. Vastgesteld door de gemeenteraden van de Duin- en Bollenstreek in februari 2016.
[2] Gebied en der Wijs, 24 Gebiedsbeschrijvingen in de Bollenstreek, KNNV De Bollenstreek, september 2014.

Figuur 1 Gebieden met hun naamgeving voor de grasland- en natuurperspectieven uit de ISG 2016

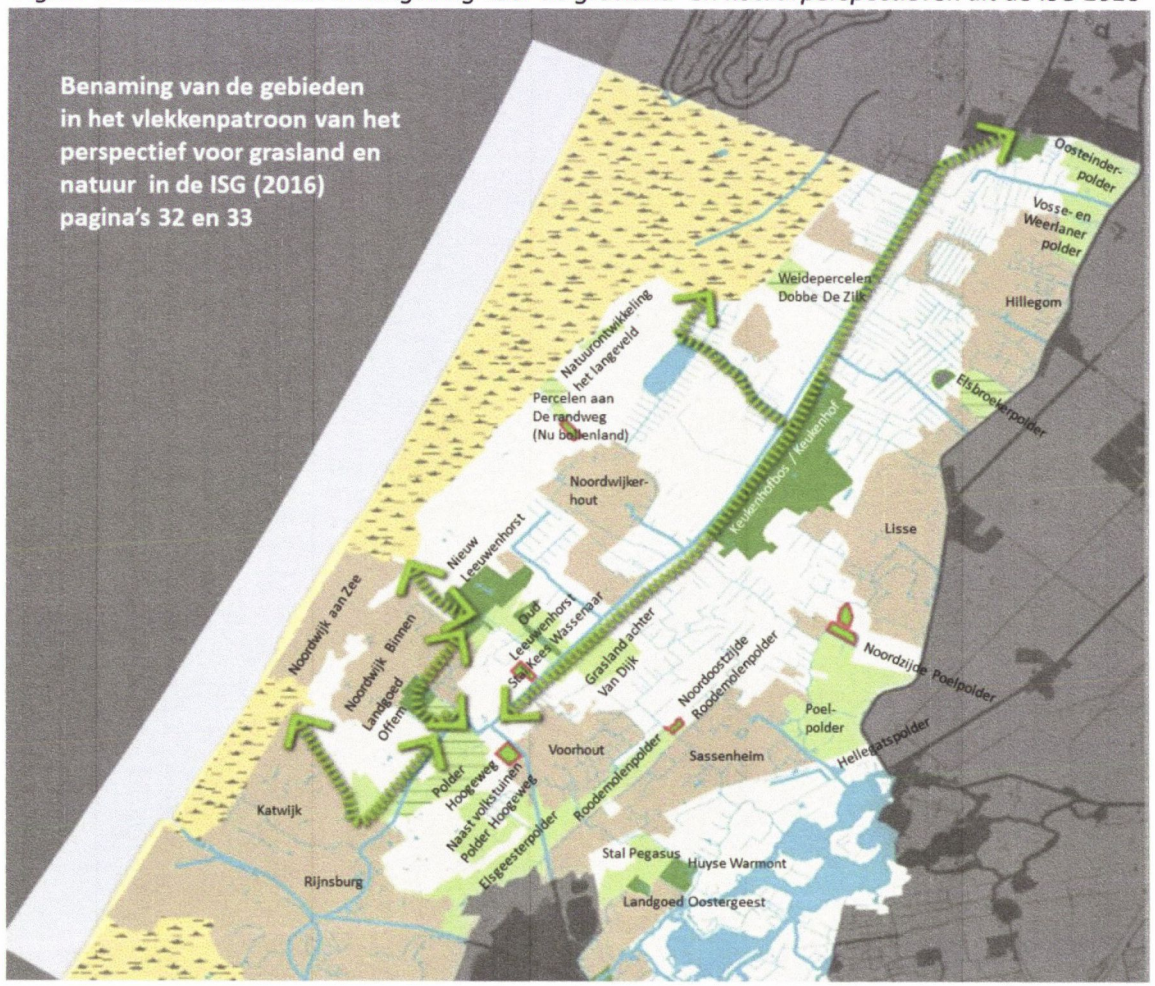

Figuur 2 Gebieden met hun naamgeving voor de algemene landschapsperspectieven uit de ISG 2016

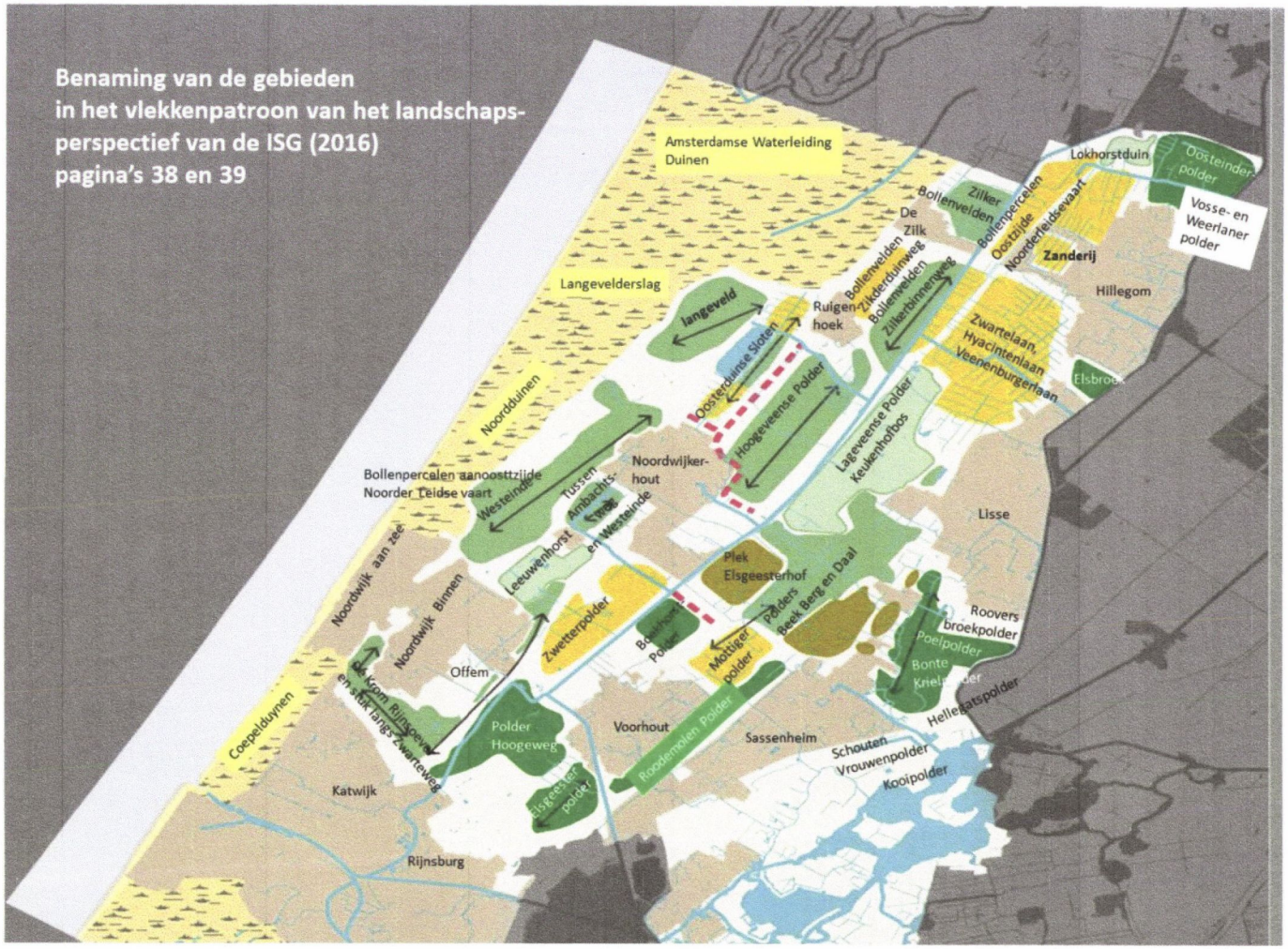

*Tabel 1: De 24 gebieden zoals die zijn beschreven in Gebied en der Wijs (opmerking *)*	
1. Bos psychiatrisch Centrum GGZ Ingeest (Lokhorsterduin)	13. Leeuwenhorst
2. Vosse- en Weerlanerpolder	14. Coepelduynen
3. Schulte Küperjanshof (heemtuin Hillegom)	15. A. Floris Schouwen Vrouwen Polder
4. Elsbroekerpolder	B. Kooipolder
5. A. Landgoed Keukenhof	16. Park Rusthoff
B. Lageveense Polder	17. A. Roodemolenpolder
6. Heemtuin Lisse	B. Mottigerpolder
7. Lisser Poelpolder	18. Park Overbos
8. De polders tussen Noordwijkhout en De Zilk	19. A. Elsgeesterpolder
9. A. Polder Langeveld	B. Polder Hoogeweg
B. Het Oosterduinse Meer	20. Klinkenbergerplas
C. Oosterduinse Sloten	21. Huys te Warmont
10. Natuurontwikkeling Langeveld	22. De Strengen en Tengnagel
11. Amsterdamse Waterleiding Duinen	23. Koudenhoorn
12. De Noordduinen	24. Polders Poelgeest (incl. Klaas Hennepoel)
Opmerking * De gebiedjes die groen gelabeld zijn zullen we in de verdere notitie buiten beschouwing laten omdat er al een beschermde status op zit of omdat we ervan uitgaan dat de gemeentes de waarden van deze gebiedjes reeds kennen.	

Tabel 2: Gebieden die voor het beleid ten aanzien van boerenlandvogels, door het MODB, ANLV Geestgrond en de KNNV Bollenstreek als waardevol werden aangemerkt.	
1. Zilkerpolder	8. Elsgeesterpolder
2. Hogeveense Polder	9. Corridor Elsgeest – Hoogeweg
3. Langeveld	10. Polder Hoogeweg
4. Zwartelaan - Veenenburgerlaan	11. Lisser Poelpolder
5. Zwetterpolder	12. Elsbroeker Polder
6. Boekhorstpolder	13. Vosse- en Weerlanerpolder
7. Roodemolenpolder	

2.4 Tellingen van bollenvogels en patrijzen

Het landschap van de Bollenstreek kenmerkt zich voor een groot deel door de open bloembolvelden, afgewisseld met graslanden, agrarische bebouwing, de dorpskernen en enkele natuurgebieden. Sinds 1999 worden jaarlijks de aantallen bollenvogels op een geselecteerd aantal bollenvelden geteld door een groep vrijwilligers van ANLV Geestgrond. Daarmee kan het trendverloop van deze aantallen in kaart worden gebracht. De getelde bollenvelden noemen we plots. In 2016 werd nog op 626 hectare aan plots geteld. In 2020 werd op 464 hectare aan plots geteld. Iets minder vanwege een tijdelijke terugloop in de beschikbaarheid van vrijwilligers. De ligging van de plots waar geteld wordt is weergegeven in **figuur 3**. De plots van de bollenvogels zijn blauw omkaderd weergegeven op deze kaart. Deze plots zijn representatief voor het gebied waarin ze liggen.

In 2018 startte ANLV Geestgrond een Patrijzenproject. Vanaf dat moment zijn in 2018, 2019 en 2020 de aantallen Patrijzen in de hele Bollenstreek geteld in 7 clusters. **Figuur 3** geeft de ligging van clusters weer waar de patrijzen geteld worden. Het spreekt voor zich dat er niet geteld wordt in de bebouwde kom, op industrieterreinen, langs infrastructuren, de bosgebieden. Ook op de weidegebieden tussen de Ringvaart en de N208 wordt de patrijs niet geteld. In totaal wordt er op circa 4800 hectare patrijzen geteld.

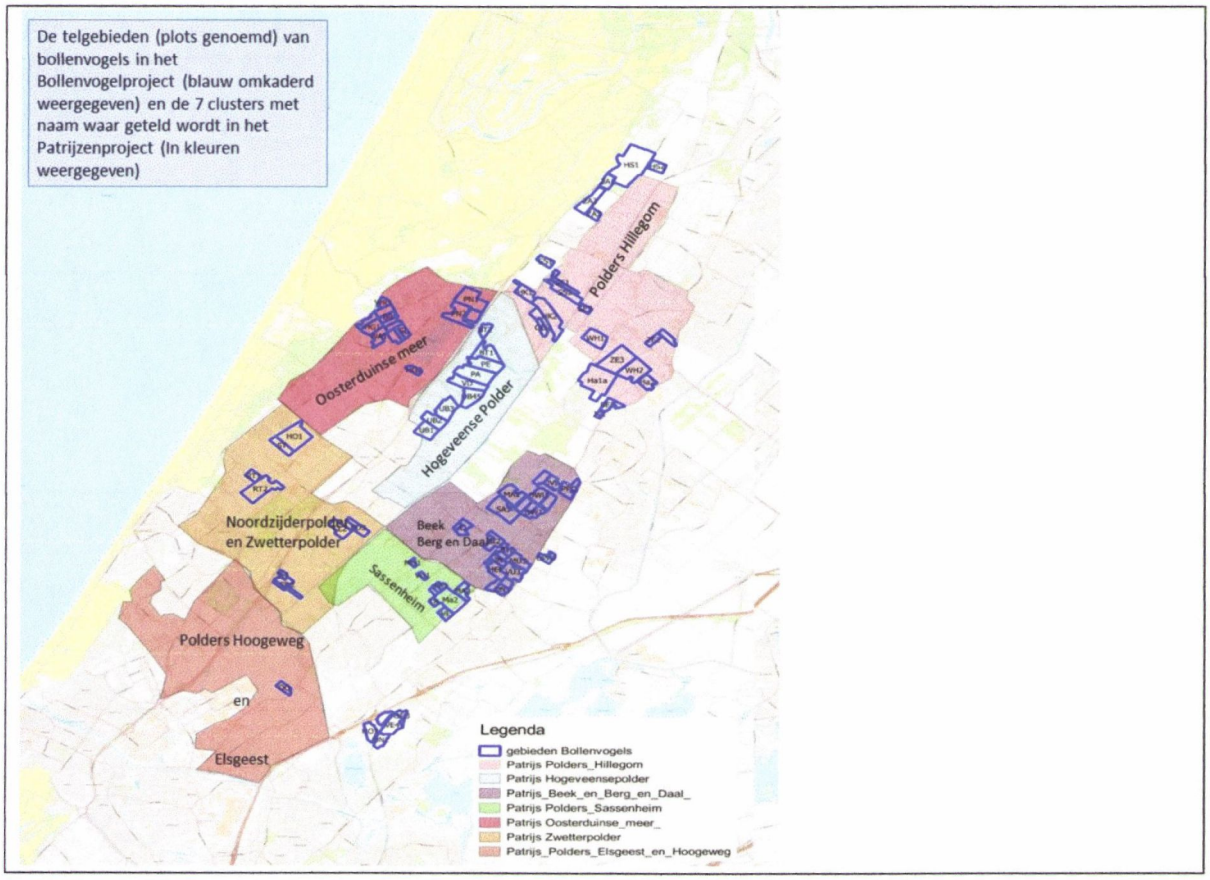

Figuur 3 Telgebieden in Bollenvogelproject blauw omkaderd) en de 7 clusters van het Patrijzenproject

2.5 Andere initiatieven waar (weide-)vogels geteld worden

Het tellen van weidevogels gebeurt binnen ANLV Geestgrond niet structureel. Er zijn andere groepen of individuen in de streek die dit wel doen. Zo heeft de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming ook veel weidevogeltellingen gedaan die onder meer zijn vastgelegd in het boekwerk "Tussen Tulp en Zee"[3]. Daarnaast is de Vogelwerkgroep Teylingen ook erg actief in de streek. En er zijn professionele tellingen gedaan in opdracht van gemeentes of het Zuid-Hollands Landschap. In dit document wordt gebruik gemaakt van deze bronnen. De gebieden waar weidevogels geteld zijn of worden, zijn weergegeven **in tabel 3**.

[3] Tussen tulpen en de zee (Vogels van de Duin- en Bollenstreek), Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, Noordwijk, november 2011)

Tabel 3: Gebieden waar weidevogels worden of zijn geteld in de afgelopen jaren in de Bollenstreek	
Gebied	**Wie telde er?**
Boekhorstpolder	DNatuur (2019)
Polder Elsbroek	Louis van Trigt
Elsgeesterpolder	Broedvogelinventarisaties Noordwijk (2003-2007)en Dnatuur (2019)
De Klei (Noordwijk)	DNatuur
Langeveld	Broedvogelinventarisaties Noordwijk (2003-2007)
Polder Hoogeweg	Broedvogelinventarisaties Noordwijk (2003-2007)/Dnatuur (2019)
Mottiger Polder	DNatuur (2020)
Noordzijderpolder	Broedvogelinventarisaties Noordwijk (2003-2007)
Oosteinderpolder	Vereniging Behoud de Polders
Poelpolder	DNatuur (2019)
Roversbroekpolder	Jeroen Koppert
Vosse- en Weerlanerpolder	DNatuur en Louis van Trigt
Zilkerpolder	Broedvogelinventarisaties Noordwijk (2003-2007)
Referentie naar de bronnen: - Dnatuur (2019): Analyse Weidevogelgebieden Teylingen, Duyvenboden Natuur, Katwijk, 18 november 2019 (Rapportnummer 061902) -Dnatuur (2018): Analyse Weidevogelgebieden Teylingen, Duyvenboden Natuur, Katwijk, 15 november 2018 (Rapportnummer 071802) - Louis van Trigt (2020): Persoonlijke rapportages van Elsbroek - Broedvogelinventarisaties Noordwijk (2003-2007): Tussen tulp en zee (Vogels van de Duin- en Bollenstreek), Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, Noordwijk, november 2011) - Jeroen Koppert (2020): Persoonlijke tellingen van Jeroen Koppert	

2.6 Selectie van de gebieden voor toetsing aan de genoemde criteria

Op grond van bovenstaande kennisbronnen komt ANLV Geestgrond tot een lijst van 57 gebiedsnamen die gebruikt is voor het toetsen aan onze criteria. Zoals eerder gesteld in paragraaf 2.3, worden de gebieden waar een grote natuurwaarde reeds is vastgesteld en daardoor al beschermd zijn, niet meegenomen. Deze gebieden hebben we in het groen weergegeven en komen in hoofdstuk 4 dus niet meer aan de orde. De 57 gebiedsnamen staan genoemd in **tabel 4** op de volgende pagina. Ook niet meegenomen zijn gebieden die tegen de Kaag aan liggen, zoals de Hemmeerpolder en de Boterhuispolder.

***Tabel 4:** Gebieden die op naam zijn gebracht ten behoeve van toetsing van de natuurwaarden in hoofdstuk 3 .(De groen gelabelde gebieden worden daarbij niet meegenomen). De naam cluster in de derde kolom verwijst naar de indeling voor het patrijzenproject in figuur 3.*

	Gebieden die ANLV Geestgrond meeneemt	Gemeente	Ligging ten opzichte van cluster
1	Amsterdamse Waterleiding Duinen	Amsterdam	ten noorden van cluster 5
2	Bos psychiatrisch Centrum GGZ Ingeest (Lokhorsterduin)	Hillegom	ten noorden van cluster 1
3	Vosse- en Weerlanerpolder	Hillegom	1 (Hillegom)
4	Oosteinderpolder	HIllegom	1 (Hillegom)
5	Schulte Küperjanshof (Heemtuin Hillegom)	Hillegom	Bebouwde kom van Hillegom
6	Elsbroekerpolder	Hillegom	ten oosten van cluster 1
7	Bollenpercelen aan oostzijde Noorder Leidse vaart	Hillegom	1 (Hillegom)
8	Zwartelaan, Hyacintenlaan, Veenenburgerlaan	Hillegom	1 (Hillegom)
9	Bollenvelden Zilkerbinnenweg	Hillegom	1 (Hillegom)
10	Coepelduynen	Katwijk	ten westen van cluster 7
11	Landgoed Keukenhof	Lisse	ten oosten van cluster 3
12	Heemtuin Lisse	Lisse	Bebouwde kom van Lisse
13	Lageveense polder	Lisse	ten oosten van cluster 2
14	Polders Beek, Berg en Daal	Lisse	3 (Polders Beek, Berg en Daal, Lisse)
15	Lisser Poelpolder	Lisse	ten oosten van cluster 3
16	Noordzijde Poelpolder	Lisse	ten oosten van cluster 3
17	Roversbroekpolder	Lisse	ten oosten van cluster 3
18	Bonte Krielpolder	Lisse	ten oosten van cluster 3
19	Zilker Bollenvelden	Noordwijk	1 (Hillegom)
20	Bollenvelden Zilkerduinweg	Noordwijk	ten westen van cluster 1
21	Weidepercelen achter Dobbe	Noordwijk	ten westen van cluster 1
22	Natuurontwikkeling Langeveld	Noordwijk	ten oosten van cluster 5
23	Nieuw Leeuwenhorst	Noordwijk	6 (Noordzijderpolder en Zwetterpolder)
24	Weidepercelen Oud Leeuwenhorst	Noordwijk	6 (Noordzijderpolder en Zwetterpolder)
25	Stal Kees Wassenaar Leeuwenhorst	Noordwijk	6 (Noordzijderpolder en Zwetterpolder)
26	Tussen Ambachtsweg en Westeinde	Noordwijk	6 (Noordzijderpolder en Zwetterpolder)
27	Agrarisch bestemde percelen rondom Westeinde	Noordwijk	6 (Noordzijderpolder en Zwetterpolder)
28	Hogeveense Polder	Noordwijk	2 (Hogeveense polder)
29	Polder Langeveld	Noordwijk	5 (Oosterduinse meer)
30	De Noordduinen	Noordwijk	ten westen van cluster 6
31	Het Oosterduinse meer (Komo meer)	Noordwijk	5 (Oosterduinse meer)
32	Oosterduinse Sloten	Noordwijk	5 (Oosterduinse meer)
33	Percelen aan de Randweg	Noordwijk	5 (Oosterduinse meer)
34	Percelen zuidzijde Santa Maria	Noordwijk	5 (Oosterduinse meer)
35	Zwetterpolder	Noordwijk	6 (Noordzijderpolder en Zwetterpolder)
36	Bronsgeest	Noordwijk	6 (Noordzijderpolder en Zwetterpolder)
37	De Klei	Noordwijk	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
38	Polder Hoogeweg	Teijlingen	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
39	Corridor Elsgeest-Hoogeweg	Noordwijk	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
40	Naast Volkstuinen Polder Hoogeweg (Nabij KTS)	Noordwijk	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
41	Landgoed Offem	Noordwijk	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
42	De Krom Rijnsoever en stuk langs Zwarteweg	Noordwijk	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
43	Klaas Hennepoelpolder	Oegstgeest	ver naast 7
44	Park Rusthoff	Teijlingen	Bebouwde kom van Sassenheim
45	Huis te Warmont	Teijlingen	ten oosten van cluster 7
46	Floris Schouten Vrouwen Polder	Teijlingen	ten oosten van cluster 4
47	Kooipolder	Teijlingen	ten oosten van cluster 4
48	Roodemolenpolder	Teijlingen	ten oosten van cluster 4
49	Noordzijde Roodemolenpolder	Teijlingen	ten oosten van cluster 4
50	Mottiger polder	Teijlingen	4 (Polders Sassenheim)
51	Park Overbos	Teijlingen	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
52	Elsgeesterpolder	Teijlingen	7 (Polders Elsgeest en Hoogeweg)
53	Klinkenbergerplas	Teijlingen	ten oosten van cluster 7
54	De Strengen en Tengnagel	Teijlingen	ten oosten van cluster 7
55	Koudenhoorn	Teijlingen	ten oosten van cluster 7
56	Polders Poelgeest	Teijlingen	ten oosten van cluster 7
57	Landgoed Oostergeest	Teijlingen	ten oosten van cluster 7
58	Weidepercelen rondom stal Pegasus	Teijlingen	ten oosten van cluster 7

3 Kwaliteiten van de gebieden volgens beleidsplannen en monitoring

3.1 Keuzes uit het verleden voor het planologische beleid tot 2030 in de ISG

Als we kijken naar de ambities van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek dan zijn deze in grote lijnen:

- het tegengaan van de verrommeling;
- handhaven van 2635 ha aan bollengrond;
- behoud van graslanden (en in ieder geval Elsgeest, Polder Hoogeweg en Zwetterpolder);
- investeren in ecologische verbindingszones;
- verbeteren van landschapskwaliteiten met maatregelen op kavelniveau, zoals erfbeplanting en natuurvriendelijke oevers;
- voor glastuinbouw wordt gesteld dat de doelen uit de ISG niet meer actueel zijn en dat om die reden de Rooversbroekpolder-Zuid niet meer bestemd hoeft te worden voor glastuinbouw.

De beleidskeuzes zijn verder uitgewerkt op de kaarten zoals weergegeven in **figuren 1 en 2** op de pagina's hierboven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in beleidskeuzes ten aanzien van het beleid op graslanden en natuur en beleidskeuzes met een breed landschapsperspectief. De eerste komen in paragraaf 3.1.1 aan de orde. Het landschapsperspectief komt in paragraaf 3.2.2 aan de orde.

3.1.1 Vastgestelde beleidskeuzes ten aanzien van graslanden en natuur

Binnen de ISG wordt duidelijk onderscheid gemaakt in 1^{e} klas bollengrond en de graslanden die ook beschermd worden in de streek. Op pagina 32 zijn de beleidscontouren geschetst op diverse percelen. In **figuur 1** staan de namen van de diverse gebieden geplaatst in de schets. **Tabel 5** is een weergave van het ISG beleid in de verschillende weide- en natuurgebieden.

3.1.2 Keuzes als het gaat om openheid en bebouwing in de ISG 2016

Paragraaf 4.2 van de ISG kent in het landschapsperspectief op pagina 38 de 7 mogelijke beleidskeuzes/-lijnen toe aan de gebieden van **figuur 2**. Voor de genoemde kleuren behorend bij de beschrijvingen wordt verwezen naar de legenda op de kaart, zodat helder is op welke locatie welke beleidslijn gevolgd wordt. In onderstaande is het in woorden uitgeschreven

Drie beleidskeuzes/-lijnen (keuzes A, B en C) laten uitbreidingen en schaalvergroting toe. Het gaat dan om gebieden waar uitbreiding van bebouwing mogelijk is mits de bebouwing gericht is op schaalvergroting, sanering en de uitbreiding agrarisch is en mits er beplanting wordt aangelegd en de beeldkwaliteit wordt verbeterd.

De drie zijn:
A. Voor deze geel gekleurde gebieden geldt een beleid dat uitbreiding van bebouwing op locatie mogelijk is met als voorwaarde het behoud van openheid en zichtlijnen.
B. Voor deze groenbruin gekleurde gebieden geldt een beleid dat uitbreiding mogelijk is op locatie. Ten aanzien van de openheid en zichtlijnen worden geen voorwaarden gesteld.
C. Voor deze randgebieden (met rode stippel aangegeven) geldt dat een achterwaartse uitbreiding van de bebouwing mogelijk is onder de voorwaarde dat de openheid en de zichtlijnen behouden blijven.

Tabel 5: Weergave van vastgestelde ISG Beleid in de grasland- en natuurgebieden (ISG 2016)		
Gebiedsnaam	**Gemeente**	**Beschreven beleid**
Elsbroekerpolder	Hillegom	Open houden van grasland met veehouderij, agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik
Lokhorsterduin	Hillegom	Behoud natuurgebied met recreatief medegebruik
Vosse- en Weerlanerpolder	Hillegom	Open houden van grasland met veehouderij, agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik
Poelpolder	Lisse	Open houden van grasland met veehouderij, agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik
Keukenhofbos / Keukenhof	Lisse	Behoud natuurgebied met recreatief medegebruik
Weidepercelen achter Dobbe, De Zilk	Noordwijk	Ontwikkeling weidevogelnatuur
Polder Hoogeweg	Noordwijk	Ontwikkeling weidevogelnatuur
Natuurontwikkeling Langeveld	Noordwijk	agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik
Landgoed Offem	Noordwijk	Behoud natuurgebied met recreatief medegebruik
Oud Leeuwenhorst inclusief Stal Kees Wassenaar	Noordwijk	Open houden van grasland met veehouderij, agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik
Enkele percelen aan de Randweg	Noordwijk	Ontwikkeling weidevogelnatuur
Elsgeesterpolder	Teylingen	Open houden van grasland met veehouderij, agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik
Stal Pegasus achter Oostergeest	Teylingen	Open houden van grasland met veehouderij, agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik

Vier andere beleidskeuzes /-lijnen (E, F, G en H) laten geen bebouwing toe, tenzij het de sanering helpt (verrommeling wordt daarbij tegen gegaan) en waarbij in beginsel alleen uitbreidingen van bebouwing wordt toegestaan onder strenge voorwaarden.
D. Voor deze middengroen gekleurde gebieden geldt een beleid dat de openheid actief vergroot moet worden.

E. Voor deze donkergroen gekleurde gebieden geldt een beleid dat de openheid behouden blijft, dat de landschappelijke kwaliteit van het groen verbeterd en dat het een open weidekarakter krijgt. Het gaat hier dan om graslandgebieden.

F. Voor deze lichtgroen gekleurde gebieden, met een donkergroen kader geldt dat het een natuurgebied is dat behouden moet blijven.

G. Op een aantal lokaties worden doorkijk en vensters versterkt. Deze worden met dubbelzijdige pijlen (↔ of ↕) aangegeven.

3.1.3 Ecologische verbindingszones in de ISG 2016

Als het gaat om de gewenste ecologische verbindingszones zoals aangegeven, dan staan we achter de doelstellingen (versterken van) en ondersteunen we de ligging. Een doelgericht ecologisch beheer van sloten, slootranden, heggen en hagen kan ondersteunend werken hierin.

3.1.4 De beleidskeuzes in de ISG gekoppeld aan gebieden die ANLV Geestgrond benoemt

Tabel 6 is een weergave van de beleidskeuzes die er liggen in de ISG per vastgesteld gebied in de

Bollenstreek. De tabel is gerangschikt op gemeentes. De eerder genoemde (groen gelabelde) natuurgebieden zijn in deze tabel weggelaten.

***Tabel 6**: Beleidskeuzes die de ISG 2016 maakte voor de verschillende gebieden in de Bollenstreek*

	Gebied	Gemeente	Legendakleur ISG	Vastgestelde beleidslijn in ISG
5	Elsbroekerpolder	Hillegom		Optie D van 'nee, tenzij'-beleid
6	Bollenpercelen aan oostzijde Noorder Leidse vaart	Hillegom		Opties D en G van 'nee, tenzij'-beleid
7	Zwartelaan, Hyacintenlaan, Veenenburgerlaan	Hillegom		Optie A van 'Ja, mits'-beleid
8	Bollenvelden Zilkerbinnenweg	Hillegom		Opties D en G van 'nee, tenzij'-beleid
12	Lageveense polder	Lisse		Behoud natuurgebied
13	Polders Beek, Berg een Daal	Lisse		Optie D van 'nee, tenzij'-beleid
14	Lisser Poelpolder	Lisse		Optie E van 'nee, tenzij'-beleid
15	Noordzijde Poelpolder	Lisse		Mogelijke omzetting grasland naar bollen
16	Roversbroekpolder	Lisse		Niet vastgesteld
17	Bonte Krielpolder	Lisse		Optie B van 'Ja, mits'-beleid
18	Zilker Bollenvelden	Noordwijk		Optie A van 'Ja, mits'-beleid
19	Bollenvelden Zilkerduinweg	Noordwijk		Optie A van 'Ja, mits'-beleid
20	Weidepercelen achter Dobbe, Zilkerduinweg De Zilk	Noordwijk		Mogelijke omzetting grasland naar bollen
23	Weidepercelen Oud Leeuwenhorst	Noordwijk		Optie D van 'nee, tenzij'-beleid
24	Stal Kees Wassenaar Leeuwenhorst	Noordwijk		Mogelijke omzetting grasland naar bollen
25	Tussen ambachtsweg en Oosteinde	Noordwijk		Opties D en G van 'nee, tenzij'-beleid
26	Agrarisch bestemde percelen rondom Westeinde	Noordwijk		Opties D en G van 'nee, tenzij'-beleid
27	Hogeveense Polder	Noordwijk		Optie D van 'nee, tenzij'-beleid in combi met lijn C (ja mits) en G (nee, tenzij)
28	Polder Langeveld	Noordwijk		Opties D en G van 'nee, tenzij'-beleid
29	De Noordduinen	Noordwijk		Behoud (natuur-) of duingebied
30	Het Oosterduinse meer (Como meer)	Noordwijk		Niet vastgesteld
31	Oosterduinse Sloten	Noordwijk		Optie A van 'Ja, mits'-beleid
32	Percelen aan de randweg	Noordwijk		Ontwikkeling weidevogelnatuur
33	Graslandperceel Sancta Maria	Noordwijk		Mogelijke omzetting grasland naar bollen
34	Zwetterpolder	Noordwijk		Optie A van 'Ja, mits'-beleid
35	Bronsgeest	Noordwijk		Niet vastgesteld
36	De Klei (onder Offem, tegenover Veldzicht)	Noordwijk		Niet vastgesteld
37	Polder Hoogeweg	Noordwijk		Optie E van 'nee, tenzij'-beleid
38	Corridor Elsgeest - Hoogeweg	Noordwijk		Optie E van 'nee, tenzij'-beleid
40	Naast volkstuinen polder Hoogeweg (Nabij KTS)	Noordwijk		Mogelijke omzetting grasland naar bollen
44	De Krom Rijnsoever en stuk langs Zwarteweg	Noordwijk		Optie D van 'nee, tenzij'-beleid
45	Floris Schouten Vrouwen Polder	Teijlingen		Niet vastgesteld
46	Kooipolder	Teijlingen		Niet vastgesteld
47	Roodemolenpolder	Teijlingen		Optie E van 'nee, tenzij'-beleid
48	Noordoostzijde Roodemolenpolder	Teijlingen		Mogelijke omzetting grasland naar bollen
49	Mottiger polder	Teijlingen		Optie A van 'Ja, mits'-beleid in combi met lijn C van 'Ja, mits'-beleid
50	Park Overbos	Teijlingen		Niet vastgesteld
51	Elsgeesterpolder	Teijlingen		Optie E van 'nee, tenzij'-beleid
52	Klinkenbergerplas	Teijlingen		Buiten aandachtsgebied ISG
53	De Strengen en Tengnagel	Teijlingen		Niet vastgesteld
54	Koudenhoorn	Teijlingen		Niet vastgesteld
55	Polders Poelgeest	Teijlingen		Niet vastgesteld
56	Landgoed Oostergeest	Teijlingen		Behoud natuurgebied met recreatief medegebruik
57	Weidepercelen rondom stal Pegasus	Teijlingen		Open houden grasland met veehouderij agrarisch natuurbeheer en recreatief medegebruik

3.2 Kwalitatieve criteria en kwantitatieve criteria

Het in de inleiding genoemde criterium openheid is moeilijk in kwantitatieve parameters te vangen. ANLV Geestgrond zou daarom bij toetsing een gevoelsmatige schatting geven van de huidige waarde van dit gebied voor openheid, gebruik makend van drie (kwalitatieve) keuzes:

1. Het gebied kent een grote openheid
2. Het gebied kent een gemiddelde openheid
3. Het gebied kent geen openheid (door bebouwing of door bos).

Op dit moment heeft ANLV Geestgrond dit criterium nog niet vast kunnen stellen in de streek. Wel heeft zij kennis kunnen nemen in de ISG dat er openheid is vastgesteld met 9 zichtlijnen. Dit is weergegeven in **tabel 7**.

***Tabel 7**: 9 vastgestelde zichtlijnen ISG (2016) in 9 verschillende gebieden*	
Gebiedsnaam	Richting van zichtlijn
Stuk tussen Ambachtsweg en Westeinde	"zuid-west"-"noord-oost"
Elsgeesterpolder	"zuid-west"-"noord-oost"
Hoogeveense polder	"zuid-west"-"noord-oost"
Kromme Rijnsoever en stuk langs Zwarteweg	"zuid-west"-"noord-oost" en "oost-west"
Langeveld	"zuid-west"-"noord-oost"
Mottiger polder	"zuid-west"-"noord-oost"
Poelpolder	"zuid-west"-"noord-oost"
Westeinde	"zuid-west"-"noord-oost"
Bollenvelden Zilkerbinnenweg	"zuid-west"-"noord-oost"

Opvallend is dat alle zichtlijnen in de richting "zuid-west"-"noord-oost" zijn georiënteerd, met uitzondering van de zichtlijnen in 'de Krom Rijnsoever en stuk langs Zwarte weg'. Dit is ook logisch gezien de geologische ontwikkeling van het gebied.

Ook het criterium rust is kwalitatief, waarbij gesproken kan worden over rust die ervaren wordt door een bezoeker als het gaat om geluid. Of de rust die nodig is om verstoring van vogels te voorkomen. ANLV Geestgrond kiest bij toetsing van de gebieden voor de laatste (rust die nodig is voor vogels) en gaat uit van de volgende drie (kwalitatieve) keuzes:

1. Rust door aanwezigheid van (voorjaarsbloeiende) bolgewassen op bollenvelden (goed voor bollenvogels), kort weergegeven als: goed mits geen werkzaamheden voorjaar;
2. Rust door aanwezigheid van grote percelen grasland (goed voor weidevogels), kort weergegeven als: goed mits afstand groot genoeg blijft;
3. goed vanwege bosschages en nattigheid.

Bepalend bij dit criterium zijn ook de verstoringsafstanden die wegen veroorzaken. In 2011 deed Alterra onderzoek[4] naar deze verstoring in Friesland. **Tabel 8** geeft handreikingen welke afstanden verstoring geven en welke afstanden de provincie Friesland hanteert.

De aanwezigheid van landschapselementen vergroot de landschappelijke waarde in een gebied. Op dit moment heeft ANLV Geestgrond geen inventarisatie liggen voor al de genoemde gebieden.

---

[4] L.W. *Bruinzeel*, A.G.M. *Schotman* 2011. Onderbouwing *verstoringsafstanden* werkplan *weidevogels* in Fryslân, A&W rapport 1624/Alterra

De digitale cultuurhistorische atlas van de Bollenstreek[5] bevat informatie hierover die nog niet compleet is. Een inventarisatie van deze elementen is waardevol en wenselijk.

Voor de bepaling van het criterium biodiversiteit zal ANLV Geestgrond vooral gebruik maken van telresultaten van boerenlandvogels. De daarbij geraadpleegde bronnen worden hieronder behandeld.

***Tabel 8**: Afstand tot wegen is ook zeer sterk bepalend voor de rust die door vogels wordt ervaren.*

Range (in meters) voor de minimale, gemiddelde en maximale verstoringsafstand gerubriceerd naar verstoringsbron (bron: bijlage 2). Ter vergelijking is de door de provincie gehanteerde verstoringsafstand opgenomen (bron: bijlage 1).

Verstorend object:	range aan **minimale** verstoringsafstanden (m)	range aan **gemiddelde** verstoringsafstanden (m). Tussen haakjes is de midpoint* over deze range aangegeven.	range aan **maximale** verstoringsafstanden (m)	door provincie gehanteerde verstoringsafstand (m)
Gemeentelijke wegen	0-100	50-226 (138)	800	50
Provinciale wegen	0-125	100-125 (113)	800	100
Auto (snel)wegen	0-150	150-300 (225)	800	150
Spoorlijn (intercity)	0-150	150	800	150
Spoorlijnen (lokaal)	0-25	100-150 (125)	800	100
Fietspad	0-25	50-100 (75)	100	50
Hoogspanningsleiding	0-100	100	800	100
Landschapsbeplantingen	50-100	100-250 (175)	200-400	200
Lijnvormige beplantingen	50-100	100-250 (175)	200-400	200
Bos (> 0,5 ha)	50-100	100-400 (250)	250-800	400
Huizen (onbebouwde kom)	0-75	100-436 (268)	250-800	200
Huizen (bebouwde kom)	0-75	175-300 (238)	400	300
Rietland	50-200	50-250 (150)	800	200
Gaswinstation	-	250-400 (325)	-	200
Windturbines	-	100-250 (175)	-	200

*onder de midpoint wordt verstaan het midden van een range aan getallen. Voor de getallen 10, 20 , 50 en 100, wordt dit het getal (55) dat zich precies tussen 10 en 100 bevindt. Het gemiddelde voldoet hier niet omdat de schattingen niet onafhankelijk zijn.

Bron: L.W. *Bruinzeel*, A.G.M. *Schotman* 2011. Onderbouwing *verstoringsafstanden* werkplan *weidevogels* in Fryslân, A&W rapport 1624/Alterra

3.3 ISG en het criterium openheid

In de ISG wordt op pagina 11 gesteld dat de groei en de ontwikkeling van de teelt, handel en export die nodig is om de een centrale concurrentiepositie te houden (vanuit een economisch perspectief bekeken) tot een verdere aantasting van de openheid van het gebied leidt. En daarmee wordt ingezien dat een evenwichtige inpassing van ruimteclaims (woningbouw, bollenbedrijven, handelsbedrijven, exportbedrijven) van groot belang is. Waar het evenwicht precies ligt komt in de notitie niet aan de orde. Wel worden voor de gebieden beleidskeuzes aangegeven zoals weergegeven in **figuren 1 en 2**.

Het beleid ten aanzien van de ruimteclaims wordt in onderstaande in woorden weergegeven:

[5] De digitale cultuurhistorische atlas is te vinden op: www.cultuurhistorieduinenbollenstreek.nl en op http://eleo.maps.arcgis.com/apps/Viewer/index.html?appid=bbea4b234e8f47c6bf0f940347263811

Uitbreiding van bebouwing op locatie met het behoud van openheid en zichtlijnen als voorwaarden, wordt in de ISG toegestaan voor (zie in oranjegeel weergegeven in **figuur 2**):

- De Zanderij in Hillegom;
- De percelen tussen de Zilkerbinnenweg en de Zilkerduinweg, aan de noordzijde begrensd door de N442 (Beeklaan) en aan de zuidzijde begrensd door de bebouwing van Ruigenhoek;
- Agrarisch bestemde percelen (met name bollenvelden) aan de oostzijde van de Leidse Vaart en ten westen gelegen van de spoorlijn tussen Hillegom en Bennebroek;
- Agrarisch bestemde percelen (met name bollenvelden) rondom de Zwartelaan, Hyacintenlaan en de Veenenburgerlaan tussen Lisse en Hillegom en gelegen ten oosten van de Leidsevaart;
- Agrarisch bestemde percelen van de Mottigerpolder;
- Agrarisch bestemde percelen van de Zwetterpolder;
- Agrarisch bestemde percelen gelegen in de Oosterduinse Sloten (oostkant Oosterduinse meer).

Uitbreiding van bebouwing op locatie (zonder aanvullende voorwaarden) wordt toegestaan op agrarisch bestemde percelen aan de oostkant van de Herenweg tussen de Engel en Sassenheim zoals in bruingroen weergegeven in **figuur 1**. Dit geldt ook voor het terrein wat ingesloten ligt tussen de Leidsevaart, de 's Gravendamsweg (N443) en Berg en Daal.

Voor een aantal gebieden geldt een 'nee, tenzij beleid' voor bebouwing, waar de openheid actief vergroot zal worden. Bebouwing is alleen mogelijk onder strenge voorwaarden. Dit geldt (in figuur 1 in fel groen aangegeven voor):

- Agrarisch bestemde percelen aan de noordzijde van de provincie Zuid-Holland, boven De Zilk en gelegen tussen de N206 en de Haarlemse trekvaart. Op de kaart noemen we dat de Zilker Bollenvelden;
- Agrarisch bestemde percelen (met name bollenpercelen) tussen de Zilkerbinnenweg en de Zuider Leidsevaart, aan de noordzijde begrenst door de N442 (Beeklaan) en aan de zuidzijde door de Delfweg;
- Agrarisch bestemde percelen in de omgeving van de Boender, tegenover Langevelderslag en ingeklemd tussen de Vogelaarsdreef en Duinschoten;
- Agrarisch bestemde percelen achter Leeuwenhorst en ingeklemd tussen de Duinweg (zuidelijk deel) en Randweg (noordelijk deel) en aan de zuidoostkant door de Gooweg en Victoriberg;
- Agrarisch bestemde percelen tussen de Schulpweg, Gooweg en Het Westeinde (tussen Leeuwenhorst en de bebouwde kom van Noordwijkerhout);
- Agrarisch bestemde percelen tussen Noordwijk Binnen en Katwijk;
- Landgoed Offem;
- Agrarisch bestemde percelen in de Beekpolder en de polder Berg en Daal.

3.4 De bescherming van vogels in de ISG

Als waardevolle gebieden voor vogels worden genoemd (tabel 9):

***Tabel 9**: Gebieden die de ISG aanwijst als waardevol voor vogels*		
Elsbroekerpolder	Boekhorstpolder	Polder Hoogeweg
Vosse en Weerlanderpolder	Roodemolenpolder	Elsgeesterpolder

Deze gebieden worden in **figuur 2** beschreven als gebieden waarvoor een 'nee, tenzij beleid' geldt voor bebouwing, en waarbij het beleid is gericht op sanering. Bebouwing wordt alleen toegestaan onder strenge voorwaarden.

Voor de open bollenvelden wordt vastgesteld dat dit prachtige broed- en foerageergebieden zijn voor de veldleeuwerik, de gele kwikstaart en de patrijs. Dit vanwege de rust die ze van maart tot eind juni hebben op de velden. De ervaring van ANLV Geestgrond is dat het open, steppeachtige kale vlakten zijn met heggen en hagen aan de randen.

Verder wordt erkend dat ook de graslanden in de Bollenstreek van groot belang zijn vanwege de openheid. Geconstateerd wordt dat het grasland nabij het Teylingencollege in Voorhout en aan de noordoostzijde van de Roodemolenpolder weinig betekenis heeft voor weidevogels.

3.5 Aantallen patrijzen in de Bollenstreek

In **tabel 10** staan de resultaten van de tellingen voor de patrijs in de laatste jaren. Daaruit blijkt dat in alle clusters van de Bollenstreek (zie paragraaf 2.4) gelukkig nog patrijzen voorkomen. Er zitten echter wel verschillen in de verschillende gebieden.

Tabel 10: Aantal vastgestelde territoria van Patrijs in de 7 verschillende clusters van de Bollenstreek

Cluster nr.	Locatie van cluster	Territoria broedparen 2018	Territoria winter 2018-19	Territoria broedparen 2019
1	Polders Hillegom	11-12	11	11
2	Hogeveense Polder	1	4	4
3	Polders Beek en Berg en Daal	3	3	3
4	Polders Sassenheim	3-5	3	5
5	Rondom Oosterduinse meer	4	3	4
6	Zwetterpolder	3	8	7
7	Polders Elsgeest en Hoogeweg	2-3	9	5
Totaal		**27-31**	**41**	**39**

Erg opvallend zijn de hoge aantallen in de Polders van Hillegom, de Zwetterpolder en de Polders Elsgeest en Hoogeweg. Als we daar op inzoomen zien we grote aantallen patrijzen rondom de Zwartelaan, de Hyacintenlaan en de Veenenburgerlaan. Aan de noordkant van Hillegom zitten minder patrijzen. En als we kijken naar de Polders Elsgeest en Hoogeweg, dan zien we met name patrijzen in Elsgeest op de kleinere extensieve bedrijven en niet zozeer op de grotere graslanden tegen de A44 aan. Verder zien we ook minder patrijzen in Polder Hoogeweg.

In **bijlage 5** zijn de waarnemingen bekeken van de patrijs, zoals geregistreerd in Waarneming.nl. Hieruit ontstaat een beeld dat gelijkwaardig is met het beeld van de tellingen door vrijwilligers vanaf 2018.

3.6 Aantallen bollenvogels in de Bollenstreek

Vanaf 1999 worden er bollenvogels geteld en we zien een afname in aantallen voor de patrijs en de tureluur. Gelukkig blijven de aantallen veldleeuwerik en gele kwikstaarten hoog. **In tabel 11** staan de telresultaten van de bollenvogels vanaf 2015. De resultaten werden weergegeven in dichtheden. Dit is het aantal territoria (broedparen) per 100 hectare. Landelijk worden de dichtheden van vogels in gebieden gebruikt om gebieden met elkaar te kunnen vergelijken. Voor het tellen van bollenvogels

wordt de BMP-W methode gebruikt. Een telmethode die ook gebruikt wordt voor het tellen van weidevogels.
De meeste tellingen van de bollenvogels worden gedaan in en rondom Hillegom, de Hogeveense Polder, rondom het Oosterduinse Meer, Lisse en Teylingen. Het aantal tellingen ten zuiden van Voorhout en in de buurt van Noordwijk, Katwijk en Rijnsburg is de laatste twee jaar beperkt gebleven. In **tabel 12** staan de dichtheden van bollenvogels van de tellingen in 2020 voor een aantal telgebieden. Te zien valt dat de dichtheden van bollenvogels flink kan verschillen per gebied.

Dat de verschillen in een polder ook groot zijn blijkt uit de gegevens van DNatuur in de Mottigerpolder. In tegenstelling tot de tellingen van de bollenvogels op de bollenpercelen zelf heeft DNatuur in de Mottigerpolder de gehele polder geteld. Daarmee worden de dichtheden in een aantal gevallen lager (bijvoorbeeld gele kwikstaart) omdat deze in de andere biotopen (bedrijfsterreinen/ stukjes weiland, erven) niet voorkomt. En voor bijvoorbeeld de krakeend, die echt een watervogel is, werd de soort gemist bij de tellingen van de bollenvogels.

***Tabel 11**: Resultaten van tellingen van bollenvogels op bollenpercelen*

	Populatiedichtheden (aantal territoria per 100 ha)				
aantal hectares	510	626	554	536	296
jaar	2015	2016	2017	2018	2019
patrijs	2	2	3	2	3
scholekster	7	7	5	7	7
kievit	21	17	17	18	16
tureluur	3	1	2	1	2
veldleeuwerik	26	23	30	29	39
gele kwikstaart	26	24	25	23	33

***Tabel 12:** Resultaten van de tellingen van bollenvogels in plots in de laatste jaren*

	grootte	Jaar van de	aantal territoria per soort per 100 hectare						
Telgebied	in ha	telling	Krakeend	Patrijs	Scholekster	Kievit	Tureluur	Veldleeuwerik	Gele Kwikstaart
Hogeveense Polder	117	2020	2	3	6	21	5	40	34
Mottiger Polder	37	2020	0	3	4	19	0	11	19
Mottiger Polder Dnatuur	148,8	2020	13	1	8	9	0	9	3
Beekpolder/Essenlaan	108	2020	0	0	8	7	0	25	30
Zwartelaan, Hyacintenlaan, Veenenburgerlaan	100	2020	6	4	13	14	0	52	49
Zilker Bollenvelden	21	2019	5	0	10	10	0	14	19
Zilker Bollenvelden	48	2020	4	0	5	0	0	16	19
Bollenvelden Zilkerduinweg	8,6	2014-2016	0	0	0	12	0	31	35
Oosterduinse meer (percelen noordkant)	36,5	2020	11	0	0	11	3	22	14
Westeinde Noord	21,45	2019	0	0	0	4	0	6	0
Westeinde Noord	21,45	2020	0	0	0	7	0	21	0
Totaal Bollenstreek	464	2020	3	2	8	13	2	36	34

In het boek "Tussen tulpen en de zee"[6] is gekeken naar de geschiktheid van de polders voor vogels. In eerdere jaren bleek al dat de dichtheden voor de veldleeuwerik in de Hogeveense Polder in de periode van 1973 tot 2007 stabiel bleef. Als we kijken naar de huidige aantallen, dan is deze

[6] Tussen tulpen en de zee (Vogels van de Duin- en Bollenstreek), Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, Noordwijk, november 2011)

dichtheid met 20% afgenomen. In vergelijking met andere soorten valt dit mee. Nog steeds is de Hogeveense Polder een erg geschikte polder voor vogels. De dichtheid voor Veldleeuwerik in de Zilkerpolder was in 2007 volgens diezelfde bron 67 broedparen per 100 hectare (uitgaande van een oppervlakte van de Zilkerpolder van 261 hectare). Kijken we nu naar de dichtheden op de getelde bollenpercelen in Hillegom, dan ligt dat met 52 veldleeuweriken per 100 hectare nog steeds in de buurt.

3.7 Aantallen weidevogels in de Bollenstreek

Jaarlijks ontvangt ANLV Geestgrond ook tellingen van Louis van Trigt die onder andere de Elsbroekerpolder en de Vosse- en Weerlanerpolder systematisch telt. De Vosse- en Weerlanerpolder op verzoek van het Zuid-Hollands Landschap. In 2020 waren de resultaten voor de Elsbroekerpolder als weergegeven in **tabel 13**. Daarbij werd de conclusie getrokken dat de aantallen stabiel zijn. Alleen de dichtheid van de tureluur nam af van 17 naar 11.

***Tabel 13**: Aantal territoria per soort per 100 hectare voor vogels in de Elsbroekerpolder*

Jaar 2020	grootte	aantal territoria per soort per 100 hectare							
Telgebied	in ha	Krakeend	Patrijs	Scholekster	Kievit	Tureluur	Veldleeuwerik	Gele Kwikstaart	Grutto
Elsbroekerpolder	40	7	onbeke	13	35	11	onbekend	onbekend	19

De laatste jaren telt Arjan van Duijvenboden van DNatuur vogels in opdracht van de gemeente Teylingen. Om de telgebieden met elkaar te vergelijken, gebruikt hij de berekende dichtheden voor weidevogels. In de gebruikte BMP-W methode wordt een geselecteerd aantal soorten geteld en worden de aantallen per 100 hectare van die soorten bij elkaar opgeteld. Dit geeft een goed beeld van de kwaliteit van het gebied voor weidevogels. Het resultaat van die tellingen in 2019 is weergegeven in de onderstaande **figuur 4**.

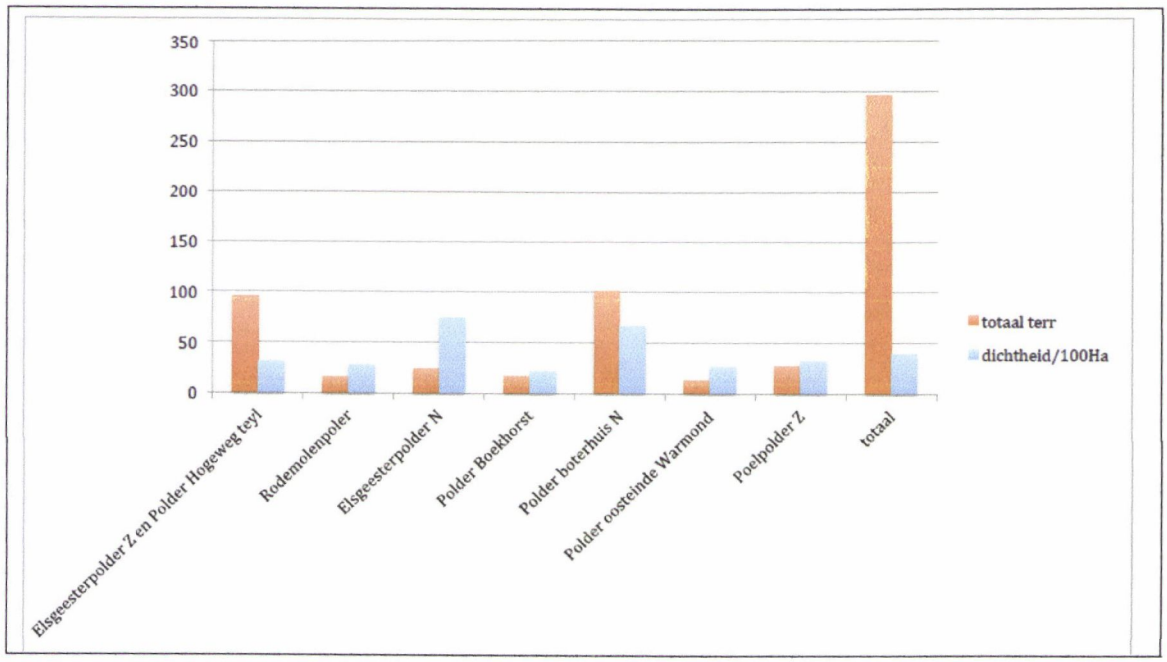

Figuur 4: Aantal territoria en de weidevogeldichtheden per 100 ha in gebieden van Teylingen in 2019

Wat opvalt is dat met name Polder Hogeweg, de zuidkant van de Elsgeesterpolder en de Boterhuispolder hoge weidevogeldichtheden kennen. De Boterhuispolder is in deze zienswijze niet

meegenomen omdat het onder het werkgebied van VAN Ade valt. De Boterhuispolder ligt echter op het grondgebied van Teylingen en om die reden zal het contact nog wel gezocht worden met VAN Ade over onze zienswijze.
In 2007 is er ook gekeken naar de aantallen territoria van weidevogels in de Elsgeesterpolder en Polder Hoogeweg (Bron: Tussen tulp en zee). Deze lagen toen rond de 100 territoria per 100 ha. Dit is inmiddels wel afgenomen, maar nog steeds zijn de aantallen hoog.

Ook in 2018 zijn tellingen uitgevoerd. Daarbij is er gekeken naar andere gebieden. De resultaten daarvan staan in **figuur 5**.

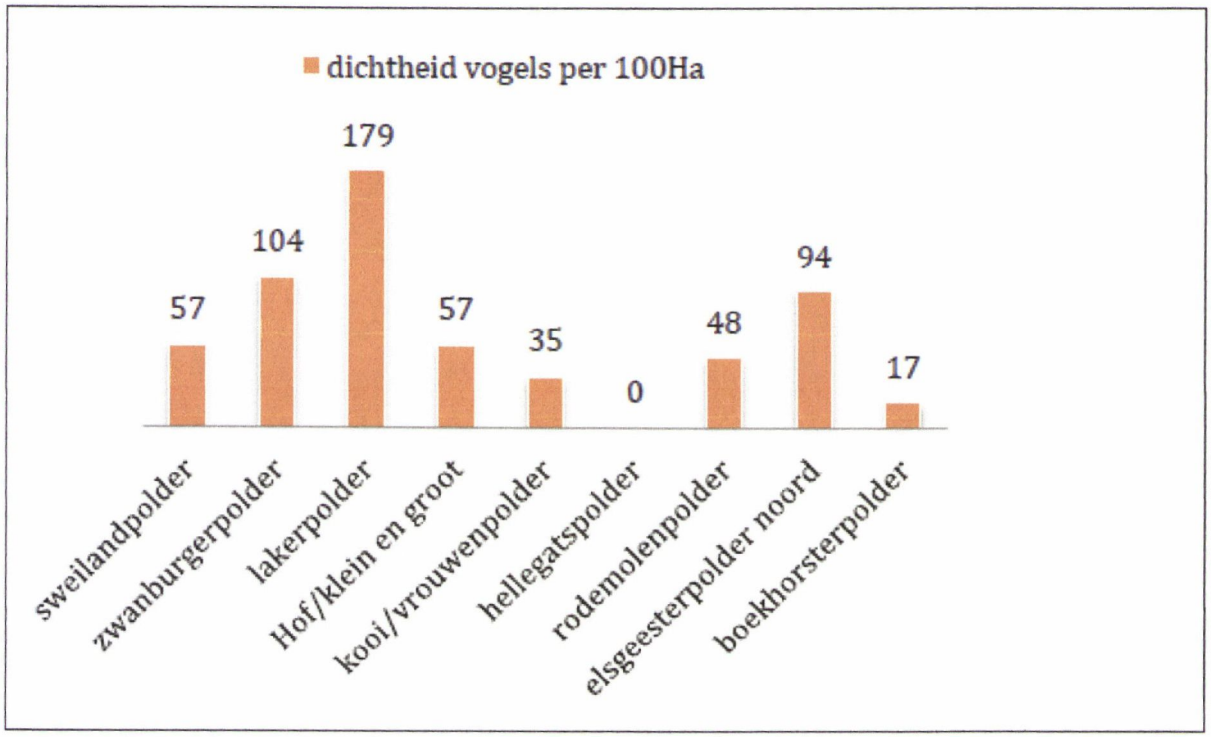

Figuur 5: Weidevogeldichtheden per 100 ha in gebieden van Teylingen in 2018

Voor de toetsing in dit rapport zijn met name de Kooi/Vrouwenpolder, de Roodemolenpolder, de noordelijke Elsgeesterpolder en de Boekhorsterpolder van belang. Als we naar de aantallen kijken, dan liggen deze voor de Boekhorsterb\polder laag in vergelijking met de andere polders. Als oorzaak noemt DNatuur de goede ontwatering van de polder en het intensieve gebruik.

3.8 Selectie van te beschermen gebieden vanwege het criterium biodiversiteit

In **tabel 14** is de lijst van gebieden in de Bollenstreek weergegeven, waarbij gekeken is naar de aantallen boerenlandvogels, wat (mede) bepalend is voor de biodiversiteit. De gebieden die groen gelabeld zijn weergegeven, moeten uit oogpunt van biodiversiteit zeker beschermd worden.

***Tabel 14**: De aanwezigheid van vogels in de diverse gebieden in de Bollenstreek. De groen gelabelde gebieden moeten uit oogpunt van de biodiversiteit beschermd worden.*

	Gebied	Gemeente	Aantal vogels	Patrijs aanwezig
4	Oosteinderpolder	Hillegom	Geschikt biotoop	nee
5	Elsbroekerpolder	Hillegom	hoog aantal vogels	nee
6	Bollenpercelen aan oostzijde Noorder Leidse vaart	Hillegom	Geschikt biotoop	ja
7	Zwartelaan, Hyacintenlaan, Veenenburgerlaan	Hillegom	hoog aantal Patrijzen	ja meer broedparen
8	Bollenvelden Zilkerbinnenweg	Hillegom	hoog aantal bollenvogels	ja
12	Lageveense polder	Lisse	Goed voor weidevogels	niet waarschijnlijk
13	Polders Beek, Berg een Daal	Lisse	Goed voor akkervogels	ja
14	Lisser Poelpolder	Lisse	Navragen bij Werkgr. Teijl.	niet waarschijnlijk
15	Noordzijde Poelpolder	Lisse	Navragen bij Werkgr. Teijl.	niet waarschijnlijk
16	Roversbroekpolder	Lisse	Wordt geteld door Koppert	niet waarschijnlijk
17	Bonte Krielpolder	Lisse	Druk bezet gebied	niet waarschijnlijk
18	Zilker Bollenvelden	Noordwijk	Top voor bollenvogels	ja
19	Bollenvelden Zilkerduinweg	Noordwijk	Afnemende kwaliteit gebied	niet waarschijnlijk
20	Weidepercelen achter Dobbe, Zilkerduinweg De Zilk	Noordwijk	Geschikt biotoop	niet waarschijnlijk
23	Weidepercelen Oud Leeuwenhorst	Noordwijk	Niet bekend	niet waarschijnlijk
24	Stal Kees Wassenaar Leeuwenhorst	Noordwijk	Niet bekend	niet waarschijnlijk
25	Agrarisch bestemde percelen rondom Westeinde	Noordwijk	Minder bollenvogels 2020	ja
26	Hogeveense Polder	Noordwijk	Goed voor weide- en bollenv	ja meer broedparen
27	Polder Langeveld	Noordwijk	Goed voor veldleeuwerik	mogelijk
29	Het Oosterduinse meer (Komo meer)	Noordwijk	Topaantallen eenden	aan de rand
30	Oosterduinse Sloten	Noordwijk	Redelijk voor bollenvogels	meer broedparen
31	Percelen aan de randweg	Noordwijk	Niet bekend	mogelijk
32	Graslandperceel Sancta Maria	Noordwijk	Niet bekend	niet waarschijnlijk
33	Zwetterpolder	Noordwijk	Goed voor weide- en bollenv	ja meer broedparen
34	Bronsgeest	Noordwijk	Niet bekend	ja
35	De Klei (onder Offem, tegenover Veldzicht)	Noordwijk	Kleiner aantal	onbekend
36	Polder Hoogeweg	Noordwijk	goed weidevogelgebied	niet waarschijnlijk
37	Corridor Elsgeest - Hoogeweg	Noordwijk	redelijke aantallen	ja
38	Naast volkstuinen polder Hoogeweg (Nabij KTS)	Noordwijk	redelijke aantallen	ja
40	De Kromme Rijnsoever en stuk langs Zwarteweg	Noordwijk	Niet bekend	onbekend
44	Floris Schouten Vrouwen Polder	Teijlingen	Goede aantallen	niet waarschijnlijk
45	Kooipolder	Teijlingen	Goede aantallen	niet waarschijnlijk
46	Roodemolenpolder	Teijlingen	Goede aantallen	mogelijk
47	Noordoostzijde Roodemolenpolder	Teijlingen	Kleiner aantal	niet waarschijnlijk
48	Mottiger polder	Teijlingen	Goed voor akkervogels	ja
49	Boekhorsterpolder	Teijlingen	goed weidevogelgebied	niet waarschijnlijk
51	Elsgeesterpolder	Teijlingen	goed weidevogelgebied	ja meer broedparen
52	Klinkenbergerplas	Teijlingen	goed overwinteringsgebied	niet waarschijnlijk
53	De Strengen en Tengnagel	Teijlingen	onbekend	niet waarschijnlijk
54	Koudenhoorn	Teijlingen	onbekend	niet waarschijnlijk
56	Landgoed Oostergeest	Teijlingen	onbekend	niet waarschijnlijk
57	Weidepercelen rondom stal Pegasus	Teijlingen	onbekend	niet waarschijnlijk

4 Selectie van gebieden die beschermd moeten worden

In hoofdstuk 3 is al aangegeven welke gebieden waardevol zijn voor vogels en daarmee beschermd zouden moeten worden. In de hoofdstukken 1 en 3 is ook aangegeven dat rust, openheid en de aanwezigheid van landschapselementen bepalend zijn of een gebied bescherming nodig heeft. In **tabel 15** zijn deze criteria per gebied bekeken en geven we die gebieden weer waar de openheid, rust en landschapselementen voldoende aanwezig zijn. Deze gebieden dienen daarom beschermd te worden.

De selectie van gebieden op grond van de criteria openheid en rust is kwalitatief. ANLV Geestgrond vindt dat er een kwantitatieve monitoring voor de komende jaren opgezet moet worden. Deze vraag zal meegenomen worden naar het Living Lab dat in januari van start gaat.

***Tabel 15**: Criteria voor benodigde bescherming bekeken per gebied*

	Gebieden die beschermd moeten worden / blijven	*	Biodiversiteit	Openheid en rust	Landschapselementen
1	Elsbroekerpolder	5	groot	Sterk aanwezig	sloten en singels
2	Bollenpercelen aan oostzijde Noorder Leidse vaart	6	groot	Sterk aanwezig	sloten
3	Zwartelaan, Hyacintenlaan, Veenenburgerlaan	7	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen/hagen/singels
4	Bollenvelden Zilkerbinnenweg	8	gemiddeld	Sterk aanwezig	niet aanwezig
5	Lageveense polder	12	groot	Met name rust	hakhoutbossen
6	Polders Beek, Berg en Daal	13	gemiddeld	Sterk aanwezig	sloten
7	Lisser Poelpolder	14	gemiddeld	Aanwezig	sloten/koe-, pestbosjes
8	Roversbroekpolder	16	matig	Aanwezig	weidegebied/sloten
9	Bonte Krielpolder	17	matig	Sterk aanwezig	kleinschalig weiland
10	Zilker Bollenvelden	18	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen hagen
11	Bollenvelden Zilkerduinweg	19	gemiddeld	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
12	Weidepercelen achter Dobbe	20	onbekend	Sterk aanwezig	oud weidevogelgebied
13	Weidepercelen Oud Leeuwenhorst	23	onbekend	Sterk aanwezig	weidegebied/sloten
14	Stal Kees Wassenaar Leeuwenhorst	24	onbekend	Sterk aanwezig	kleinschalig weiland
15	Agrarisch bestemde percelen rondom Westeinde	26	onbekend	Aanwezig	afwisseling bollen/weide
16	Hogeveense Polder	27	groot	Sterk aanwezig	sloten
17	Polder Langeveld	28	gemiddeld	Sterk aanwezig	heggen hagen
18	Het Oosterduinse meer (Komo meer)	30	groot	Sterk aanwezig	duinvegetatie/heide
19	Oosterduinse Sloten	31	groot	Sterk aanwezig	sloten
20	Percelen aan de Randweg	32	onbekend	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
21	Zwetterpolder	34	groot	Sterk aanwezig	sloten, singels, heg/haag
22	Bronsgeest	35	gemiddeld	Sterk aanwezig	sloten, singels, heg/haag
23	Polder Hoogeweg	37	gemiddeld	Sterk aanwezig	graslandgebied
24	Corridor Elsgeest-Hoogeweg	38	groot	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
25	Naast Volkstuinen Polder Hoogeweg (Nabij KTS)	39	groot	Sterk aanwezig	afwisseling bollen/weide
26	De Krom Rijnsoever en stuk langs Zwarteweg	41	onbekend	onbekend	afwisseling bollen/weide
27	Floris Schouwen Vrouwen Polder	45	gemiddeld	Sterk aanwezig	veenweidegebied sloten
28	Kooipolder	46	groot	Sterk aanwezig	veenweidegebied sloten
29	Roodemolenpolder	47	gemiddeld	Aanwezig	open nat grasland
30	Noordzijde Roodemolenpolder	48	gemiddeld	Minder aanwezig	afwisseling bollen/weide
31	Mottiger polder	49	groot	Aanwezig	sloten, singels, heg/haag
32	Elsgeesterpolder	51	groot	Sterk aanwezig	combi akkers/grasland
33	Landgoed Oostergeest	56	groot	Sterk aanwezig	weidegebied/struweel
34	Weidepercelen rondom stal Pegasus	57	groot	Sterk aanwezig	weidegebied/struweel

Bijlagen

Bijlage 1
ANLV Geestgrond in 5 trefwoorden

ANLV Geestgrond is een vereniging die zich inzet voor:
- het contact tussen boer en burger;
- de bescherming van de identiteit van de Bollenstreek, haar cultuur en haar producten;
- het verkrijgen van toegang tot de kennis en regelgeving met deskundige partners daarin;
- het behoud van het agrarische natuur- en cultuurlandschap van de Bollenstreek;
- het behoud en versterken van de biodiversiteit.

Boer en burger
Bij ANLV Geestgrond ontmoeten boer en burger elkaar. We beseffen als geen ander dat het (economische) boerenbelang niet los staat van 'burgerbelangen' als natuurbeleving, gezondheid, (wandel-)recreatie. De boer heeft ook deze burgerbelangen en de burger ook het economische belang. Wij zijn sterk op het terrein waar boer en burger elkaar vinden: rust, ruimte, openheid van landschap en biodiversiteit. De boer weet heel goed wat er leeft op en rond zijn erf. Vanuit dat enthousiasme, ook voor zijn vak, ontmoet de boer de burger. Op het wandelnetwerk en op zijn erf.

Een bescherming van identiteit van streek, cultuur en haar producten
ANLV Geestgrond werkt met vrijwilligers in een gebied waar bollenteelt al eeuwen floreert. De teelt van ons nationale product (de tulp en andere bloembollen) is onderdeel geworden van de streek. De Keukenhof en haar toeristen, de trekkers, hooibalen, kuubskisten, schaftschuurtjes en bollenschuren op de bollenvelden, de weilanden en haar koeien en het wandelnetwerk hebben niet alleen een toeristische waarde. Ze zijn de identiteit van de streek. ANLV Geestgrond ziet dat en wil deze identiteitbehouden tegen een achtergrond van verstedelijking en schaalvergroting en verschuiving van de teelt naar gebieden elders in Nederland.

Belangenbehartiging
Een behoud van de genoemde identiteit in een landschap met natuur en cultuur vereist vakkennis. De regelgeving voor 'het boeren', de biodiversiteit, voor agrarisch natuurbeheer en het behoud van het landschap is complex. ANLV Geestgrond slaat een brug tussen haar agrarische leden en de andere kennisinstanties zoals de belangenbehartigers (KAVB, LTO), de Groene Klaver (ANLB stelsel), teeltadviseurs (Delphy) en de overheden zoals de gemeenten, de provincie Zuid-Holland en het Rijk.

Landschap
Boeren onderhouden het landschap met hun werkzaamheden. ANLV Geestgrond ondersteunt hen daarbij in het aanvragen van subsidies voor het creëren van landschapselementen als heggen en hagen, bloeiende akkerranden en erfbeplanting. Verder staat zij achter de doelen om het oorspronkelijke open landschap te behouden, zoals is afgesproken in het Pact van Teylingen.

Biodiversiteit
ANLV Geestgrond zet zich als vereniging in voor het behoud van de biodiversiteit. Allereerst door het in kaart brengen daarvan met tellingen door vrijwilligers. Verder let ze er op dat de boerenlandvogels als de bollenvogels (patrijs, veldleeuwerik, gele kwikstaart) beschermd blijven, evenals de weidevogels die het ook goed doen in de Bollenstreek. Maar ook vleermuizen, bijen en insecten krijgen hun aandacht. Ook hier werken we samen met andere partijen (De Groene Motor, Sovon, Centrum voor Landbouw en Milieu, Louis Bolk Instituut) en Naturalis (inclusief Kenniscentrum voor insecten).

Bijlage 2 Vierentwintig gebieden die staan beschreven in Gebied en der Wijs van de KNNV afdeling Bollenstreek. De namen staan in de tekst

Gemeente Hillegom:
1,2,3,4,8(deels)

Gemeente Lisse
5,6,7

Gemeente Teijlingen
15,16,17,18,19,21,22,23

Gemeente Noordwijk
8 (deels), 9, 10, 11,12
13,14 (deels)

Gemeente Katwijk
14 (deels),19

Gemeente Oegstgeest
20,24

Bijlage 3

De gebieden zoals die zijn beschreven in de gebiedsbeschrijvingen van de Kansenkaart voor de Bollenstreek

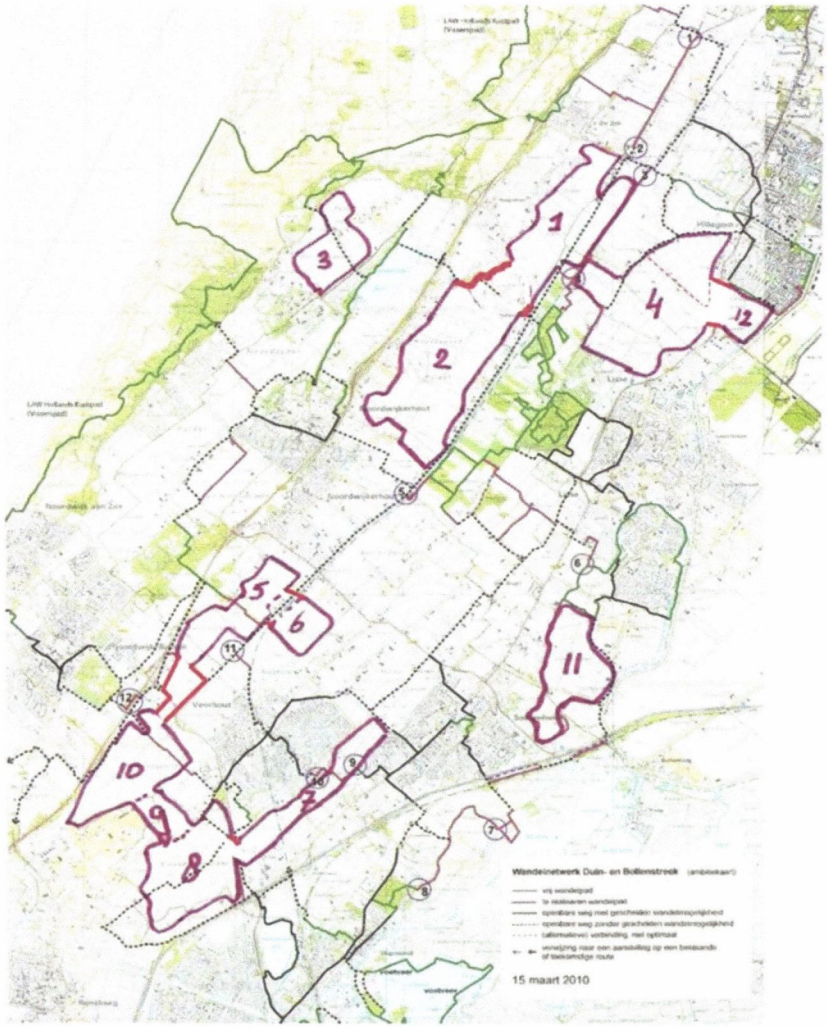

1. Zilkerpolder
2. Hogeveense Polder
3. Bollengebied Langeveld
4. Zwartelaan/Veenenburgerlaan
5. Zwetterpolder
6. Boekhorstpolder
7. Roodemolenpolder
8. Polder Elsgeest
9. Corridor Elsgeest/Hoogeweg
10. Polder Hoogeweg
11. Lisser Poelpolder
12. Elsbroekerpolder

Bijlage 4

Herziene kansenkaart Bollenstreek

Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond

Milieuoverleg Duin- en Bollenstreek

MODB

KNNV vereniging voor veldbiologie

Natuurvereniging de Bollenstreek

Inleiding

Kader

Binnen het nieuwe beleidstelsel voor het provinciale Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer is aan de collectieven van de provincie Zuid-Holland gevraagd beheerplannen te schrijven. Met de plannen wordt het vanaf 2016 mogelijk een gericht natuur- en landschapsbeheer uit te voeren, in de kerngebieden die de Provincie vast stelt. Kerngebieden zijn voor de Provincie Zuid-Holland kansrijke gebieden voor weidevogels. Voorafgaand daaraan worden kansenkaarten geschreven voor de beheerplannen. Vanuit de Bollenstreek is er door de Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond (ALNV Geestgrond), het Milieuoverleg Duin en Bollenstreek (MODB) en vanuit de KNNV Bollenstreek in november een kansenkaart opgesteld. ANLV Geestgrond maakt onderdeel uit van de Groene Klaver. Bijgaande notitie is een voorstel voor een herziene kansenkaart vanuit de Bollenstreek.

Doel

De ALNV Geestgrond), het MODB en de KNNV Bollenstreek overleggen hierbij een herziene versie van de kansenkaart voor de Bollenstreek en vragen de provincie Zuid-Holland akkoord te gaan met de wijzigingen.
Begin november stuurden de ALNV Geestgrond, het MODB en de KNNV De Bollenstreek een kansenkaart naar Veelzijdig Boerenland. Freek van Leeuwen van Veelzijdig Boerenland heeft hierover gevoerd met de Provincie Zuid-Holland. De provincie ging in grote lijnen akkoord met het voorstel gebieden met bollenvogels mee te nemen. De provincie had enkele opmerkingen die met ondergetekenden zijn besproken tijdens het Weidevogelberaad op 16 december. Daar is afgesproken dat de Kansenkaart aangepast zou worden. Bijgaande notitie geeft de voorgestelde aanpassingen weer.

Werkwijze aanpassing van de deelgebieden

In de oorspronkelijke versie van de kansenkaart waren subgebieden aangewezen onder de kop "Bollenvogelproject ANLV Geestgrond", zoals aangegeven in tabel 1 (pagina 6). Al deze gebieden worden opnieuw meegenomen, maar dan op een andere manier.
De gebieden die op de oorspronkelijke kansenkaart afzonderlijk waren weergegeven onder de titel "Bollenvogelproject ANLV Geestgrond" en de andere gebieden, zijn op de herziene kansenkaart samen opnieuw ingedeeld.
Daarbij is een balans gezocht tussen de mogelijkheid om alleen de kernen van de vogelrijke gebieden weer te geven (waarbij bebouwing en wegen eruit zijn gehaald) en de mogelijkheid om te werken met grotere geclusterde gebieden, waarbij bebouwing en wegen wel onderdeel zijn van de gebieden.

Nieuwe gebiedsindeling

Uiteindelijk praten we over de volgende gebiedsclusters:
I. Langeveld (nummer 3)
II. Zilkerpolder en Hoogeveense Polder (1 en 2)
III.Zwartelaan, Veenenburgerlaan en Polder Elsbroek (4 en 12)
IV Zwetterpolder, Boekhorstpolder, Roodemolenpolder, Elsgeesterpolder, corridor tussen Elsgeesterpolder en de Hoogewegpolder en de Hoogewegpolder (5 tot en met 10)
V Lisserpoelpolder (11)

De gebiedsclusters zijn geschetst in bijlagen 1 tot en met 6 en zijn met rode lijnen afgegrensd. Tussen de afzonderlijke deelgebiedjes is soms een rode stippellijn aangegeven.

1. Zilkerpolder (Zie bijlage 4.1)
Aangegeven is het open bollengebied tussen de Zilkerbinnenweg en de spoorlijn. Een topgebied voor Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart.

2. Hogeveense Polder (Zie bijlage 4.1)
Het nieuwe bestemmingsplan gaat uit van de openheid van deze polder. Bebouwing zal alleen langs de rand worden toegestaan. In het gebied ligt een 'eilandje' bebouwing dichtbij het brede dwarskanaal. Deze polder is wellicht het rijkste vogelgebied van de regio. Behalve de vele Gele Kwikstaarten en Veldleeuweriken broeden hier ook Patrijs, Tureluur, Kievit, Grutto (in het laatste grasrestantje), Scholekster, Slobeend, Krakeend, Kuifeend, Engelse Kwikstaart en zelfs Blauwborst (2014).

3. Langeveld (zie bijlage 4.2)
Aangegeven is het meest open gedeelte van deze polder. Het grasland van De Blink is er uit gelaten omdat hier geen beheerpakket mogelijk is (te hoge begrazingsdruk door de talrijke blaarkoppen). Goed gebied voor Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart. Slecht gebied voor eenden vanwege de steile oeverbeschoeiing van kunststof en hardhout.

4. Zwartelaan - Veenenburgerlaan (zie bijlagen 4.1 en 4.3)
Dit gebied kan eventueel verkleind worden door de noordgrens langs de Hyacintenlaan te leggen. Dit is met een rode stippellijn aangegeven in bijlagen 4.1 en 4.3). Dan krijg je een gebied waarin een strook bebouwing ontbreekt. Het is een gebied rijk aan zanderijvaarten, ontstaan bij het afgraven van de oude duinen tussen Lisse en Hillegom. Behalve de bekende bollenvogels dus ook veel eenden.

5. Zwetterpolder (zie bijlagen 4.1 en 4.4)
Dit gebied omvat open bollenland en een paar percelen grasland ter hoogte van de Fagelsloot (Oud-Leeuwenhorst). Niet het gehele graslandgebied is ingetekend omdat dit grasland intensief benut wordt voor de paardenhouderij. In het begrensde gebied liggen wel de kavels die jaarlijks als hooiland worden benut. Hier broeden enkele paren Grutto, Tureluur en Slobeend. In het bollenland broeden Gele Kwikstaart, Veldleeuwerik, Patrijs, Kievit en Scholekster.

6. Boekhorstpolder (zie bijlagen 4.1 en 4.4)
Polder Boekhorst is een graslandpolder zonder bebouwing en doorgaande wegen, gelegen in de strandvlakte waarin de Leidse Trekvaart werd aangelegd. De westelijke begrenzing wordt gevormd door de spoorlijn. In het zuidelijke deel van deze polder zal het grasland plaats maken voor een woonwijk en een randweg. Het overblijvende deel (een kleine 50 ha) is rijk aan Grutto's en Kieviten (in 2014 Grutto 12p, Kievit 22 p, Tureluur 2p) en voldoet ruim aan de instapnorm. Tot enkele jaren

terug vond hier agrarisch natuurbeheer plaats. Het gebied is eigendom van woningstichting "de Vooruitgang" in Sassenheim.

Het zuidelijke deel van deze graslandpolder zal verloren gaan door de aanleg van de Randweg Voorhout en het bouwen van woningen. In het restant broeden nog veel Grutto's, enkele Tureluurs, Kieviten en Scholeksters. Proberen hier een goed contract met de veehouder af te sluiten!

7. Roodemolenpolder (zie bijlagen 4.1 en 4.4)
Dit is een lange, smalle graslandpolder tussen de dorpen Sassenheim en Voorhout. De meeste gronden zijn eigendom van de gemeente Teylingen. Uitbreiding van de contracten is hier gewenst. Nu nog steeds een dichtheid van zo'n 50 paar/100ha. Op de kaart is het NO-deel van de Elsgeesterpolder aan dit gebied toegevoegd. Ook in dit deel wordt door Grutto's gebroed.

8. Elsgeesterpolder (zie bijlagen 4.1 en 4.4)
Deze polder ligt grotendeels in de gemeente Teylingen. Het gebied ligt ingeklemd tussen de A44 en de Rijnsburgerweg. Parallel aan deze wegen loopt de Elsgeesterlaan midden door dit gebied. Langs deze weg, in gebruik als fietspad ligt een hoger gelegen strook met bollenland, bloementeeltpercelen en braakliggend land. Tot de Elsgeesterpolder behoort ook het vogelrijke grasland tussen de trekvaart en de spoorlijn.
Het meest zuidelijke deel heeft rond 2010 de bestemming glastuinbouw gekregen. Door de malaise in deze sector zijn de voorbereidingen inmiddels stopgezet.
Zoals bij de Polder Hoogeweg ook al werd opgemerkt vindt regelmatig graslandverbetering plaats door egalisatie en het inzaaien van raaigrassen. In deze polder vindt geen agrarisch natuurbeheer plaats.
Deze polder bestaat vooral uit grasland, maar in de lengterichting ligt ook een oude strandwal met bollengronden en enkele tuinderijen. Door deze afwisseling is dit een van de beste gebieden voor de Patrijs in de regio. De combinatie van bollenland en grasland maakt deze polder een goed broedgebied voor Kievit, Scholekster, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart (100 paar/100 ha).

9. Corridor Elsgeest - Hoogeweg (zie bijlagen 4.1 en 4.4)
In het Pact van Teylingen (1995) is vastgelegd dat dit gebied open zal blijven. Hier liggen oude, bultige graslandpercelen in combinatie met een klein zanderijgebied. Goed broedgebied voor dezelfde soorten als in de Elsgeesterpolder.

10. Polder Hoogeweg (zie bijlagen 4.1 en 4.4)
Deze polder ligt in de gemeente Noordwijk en vormt samen met de Elsgeesterpolder de overgang van de Bollenstreek naar het mondingsgebied van de Oude Rijn. De bodem bestaat uit een structuur waarin zand, klei en veenlaagjes elkaar afwisselen. Op veel plaatsen is daardoor een nogal hobbelige grasmat te zien. In toenemende mate gaan veehouders over op egalisatie van hun percelen, gevolgd door het inzaaien van raaigras. In deze polder ligt een stuk dat als natuurgebied wordt beheerd (land van Koos Vrolijk). Het gebied is door de provincie ZH aangewezen als belangrijk weidevogelgebied. Langs de randen van het graslandgebied liggen uitgestrekte bollenvelden waar Veldleeuwerik, Gele Kwikstaart en Patrijs tot de algemene broedvogels behoren. Deze polder wordt niet doorsneden door wegen, fietspaden of wandelpaden.
Bij de integrale broedvogelinventarisatie van 2005 bedroeg de dichtheid aan weidevogels (Grutto, Tureluur, Kievit en Scholekster) hier 120 p/100 ha. Door de boven omschreven intensivering zal de dichtheid nu ongeveer 70p/100 ha bedragen.
Deze polder in het oude mondingsgebied van de Rijn is het belangrijkste weidevogelgebied van de regio zowel in de broedtijd als in de winter (Goudplevier, Grote Zilverreiger, Smient).

11. Lisser Poelpolder (bijlage 4.6)
Blijft onderdeel uitmaken van de kansenkaart.
Deze polder ligt tussen Lisse, Sassenheim en de Ringvaart van de Haarlemmermeer. Het gebied, omgeven door een hooggelegen ringvaart, is een van de oudste droogmakerijen van ons land (1624). Dit open graslandgebied wordt ontsloten door enkele verharde wegen en een fietspad. Over de ringdijk is een voetpad aangelegd. Aan de westzijde grenst het gebied aan bollenland.
In deze polder van ruim 100 ha broeden nog steeds veel weidevogels. Op het land van H. Duineveld werden in 2013 de volgende aantallen vastgesteld: Grutto 6p, Tureluur 3p, Scholekster 7p en Kievit 49p. Daarmee voldoet de Poelpolder ruim aan de instapnorm.

12. Elsbroekerpolder (bijlage 4.3)
Deze polder kent al decennia lang een goed weidevogelbeheer dankzij de familie Zeestraten die een gecombineerd bedrijf hebben met blaarkoppen (voor melk- en vleesproductie) en bollenteelt. Hun land wordt nu als natuurgebied beheerd, ondersteund door geld uit het potje van de natuurcompensatie HSL. Deze geldstroom houdt binnenkort op. Hierna komt dit poldertje in aanmerking voor agrarisch natuurbeheer. Het gebied zal nog worden uitgebreid door de inbreng van een andere grondeigenaar. Door de ligging wordt verwacht dat het de komende 20 jaar open blijft.

13 Vosse- en Weerlanerpolder (bijlage 4.6)
De gronden zijn eigendom van de gemeente Hillegom. Het gebied zal de komende jaren worden beheerd door het Zuid Hollands Landschap (ZHL). Een beheerplan wordt opgesteld voor de komende 30 jaar.
In deze polder zijn de laatste jaren door een zeer ervaren nestenzoeker (D. Aanhane) alle nesten geteld. Het aantal nesten van de weidevogels (Grutto, Tureluur, Kievit en Scholekster) bedroeg in 2012 110 en in 2013 74. Deze teruggang is toe te schrijven aan het vrijwel ontbreken van hooilandbeheer waardoor verruiging in de vorm van pitrus en riet optrad. De weidevogelaantallen zijn in 2014 verder gedaald door de aanleg van fiets- en wandelpaden. Bij goed beheer door ZHL kan er weer een stabiele situatie op een lager niveau ontstaan. Ook bij lagere aantallen weidevogels (nu 400 p/100ha) zal dit gebied ruim aan de instapnorm voldoen.
De Vosse- en Weerlanerpolder wordt weergegeven in **bijlage 4.6**.

Jan Hoogeveen (ANLV Geestgrond) , Jelle van Dijk (MODB) en Paul Venderbosch (KNNV Bollenstreek)
Hillegom, 23 december 2014

Tabel 1

Polder of gebied	Areaal (in ha)	Dichtheden doelsoorten # territoria of paar/100 ha	Dichtheid andere soorten # territoria of paar/100 ha	Tellers of bedrijfsgegevens	Opmerking of toelichting
Polder Boekhorst	50	Grutto 24 paar Kievit 44 paar Tureluur 4 paar		Johan van Tol Coördinator Weidevogel-Groep Noordwijk	
Polder Hoogeweg		(ΣGrutto Kievit Schlkstr&Tur) 2005: 120 paar 2014: 70 paar		Johan van Tol Coördinator Weidevogel-groep Noordwijk Land Koos Vrolijk	
Elsbroekerpolder	27,5	Grutto 87 territoria Kievit 164 territoria Scholekster 44 territoria Slobeend 11 territoria Tureluur 55 territoria	Bergeend 0 territoria Krakeend 11 territoria Kuifeend 11 territoria Visdief 4 territoria Veldleeuwerik 4 territoria	Fa. Zeestraten	
Elsgeesterpolder		Dichtheid weidevogels in 2005 zijnde steltlopers: 80 paar Geschat voor 2014: 50 paar	Patrijs 17 paren in 2005	Johan van Tol Coördinator Weidevogel-groep Noordwijk	* deels op bollenland
Lisser Poelpolder	100	Grutto 6 paar Kievit 49 paar Scholekster 7 paar Tureluur 3 paar			
Roodemolenpolder	65	Totaal weidevogels: 35 paar		Jelle van Dijk en andere vrijwilligers	Van de 65 ha heeft 12,5 ha rol in agr. nat. beheer
Vosse- en Weerlaner Polder	20	(ΣGrutto Kievit Schlkstr&Tur) 2013: 73 paar 2012: 110 paar		D. Aanhane en H. Vader	Aantallen betreffen Broedparen weidevogels
Zwetterpolder Noord	122	Grutto 0,81 paar Tureluur 1,62 paar		Rien Sluijs en Hein Verkade Pacht door Wassenaar	

Tabel 1

Polder of gebied	Areaal (in ha)	Dichtheden doelsoorten # territoria/100 ha		Dichtheid andere soorten Territoria		Tellers of bedrijfsgegevens	Opmerking of toelichting
Bollenvogelproject ANLV Geestgrond op geselecteerde percelen in de gehele Bollenstreek, zijnde - de Zilkerpolder, - de Hoogeveensepolder, - Langeveld - gebied tussen ZwartelaanVeenenburgerlaan - Langeveld - Zwetterpolder	Onbekend	Kievit Scholekster Tureluur	11 territoria 8 territoria 1 territoria	Gele kwikstaart Patrijs Veldleeuwerik	19 6 23	Vrijwilligers onder coördinatie van Piet Muller en Jan Hoogeveen, en vrijwilligers van diverse regionale vogelwerkgroepen (Vereniging voor natuur- en vogebescherming Noordwijk, Vogel- en natuurclub Katwijk)	

Bijlage 4.1 (bijlage bij Herziene Kansenkaart)

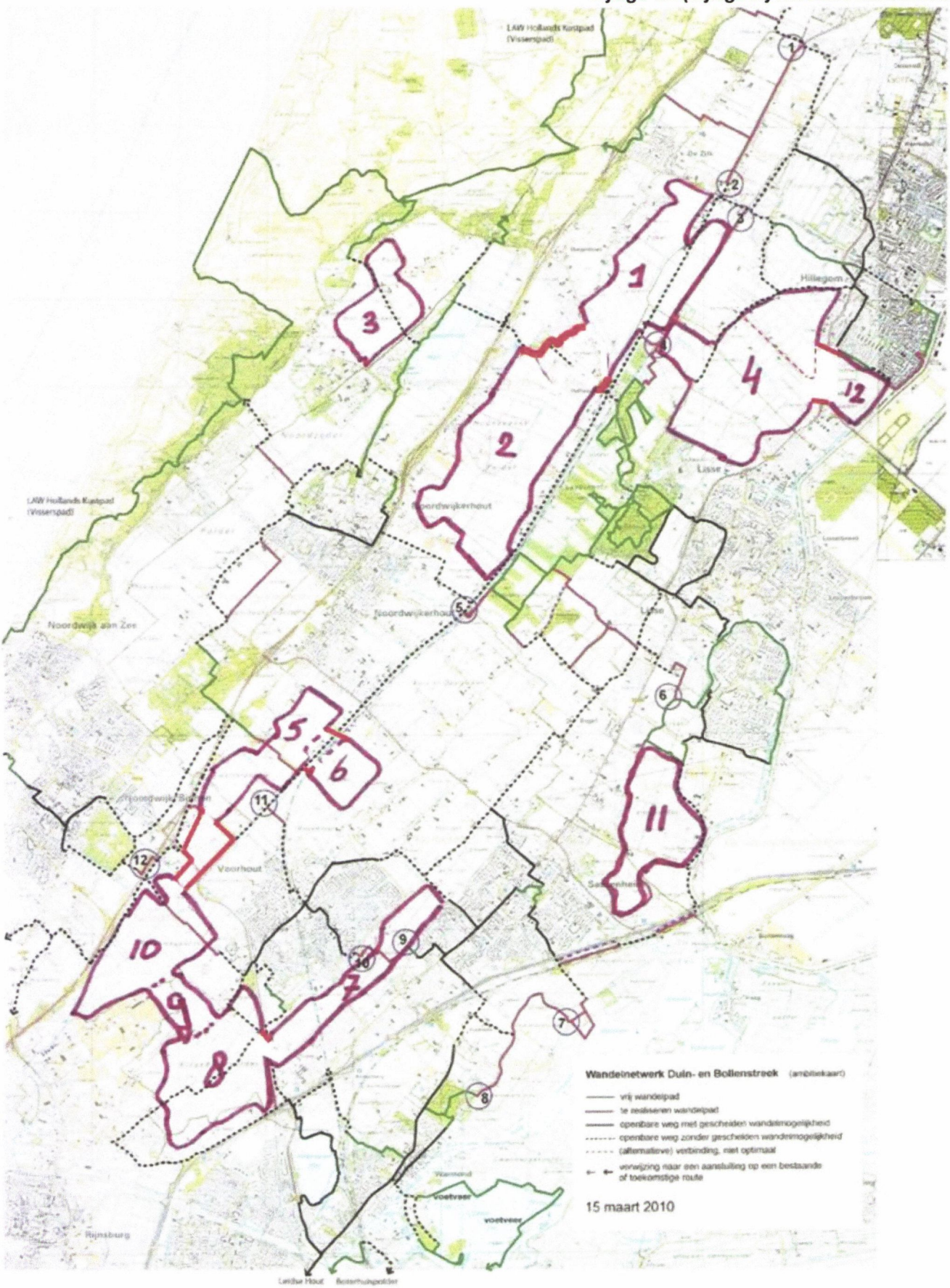

Bijlage 4.2 (bijlage bij Herziene Kansenkaart)

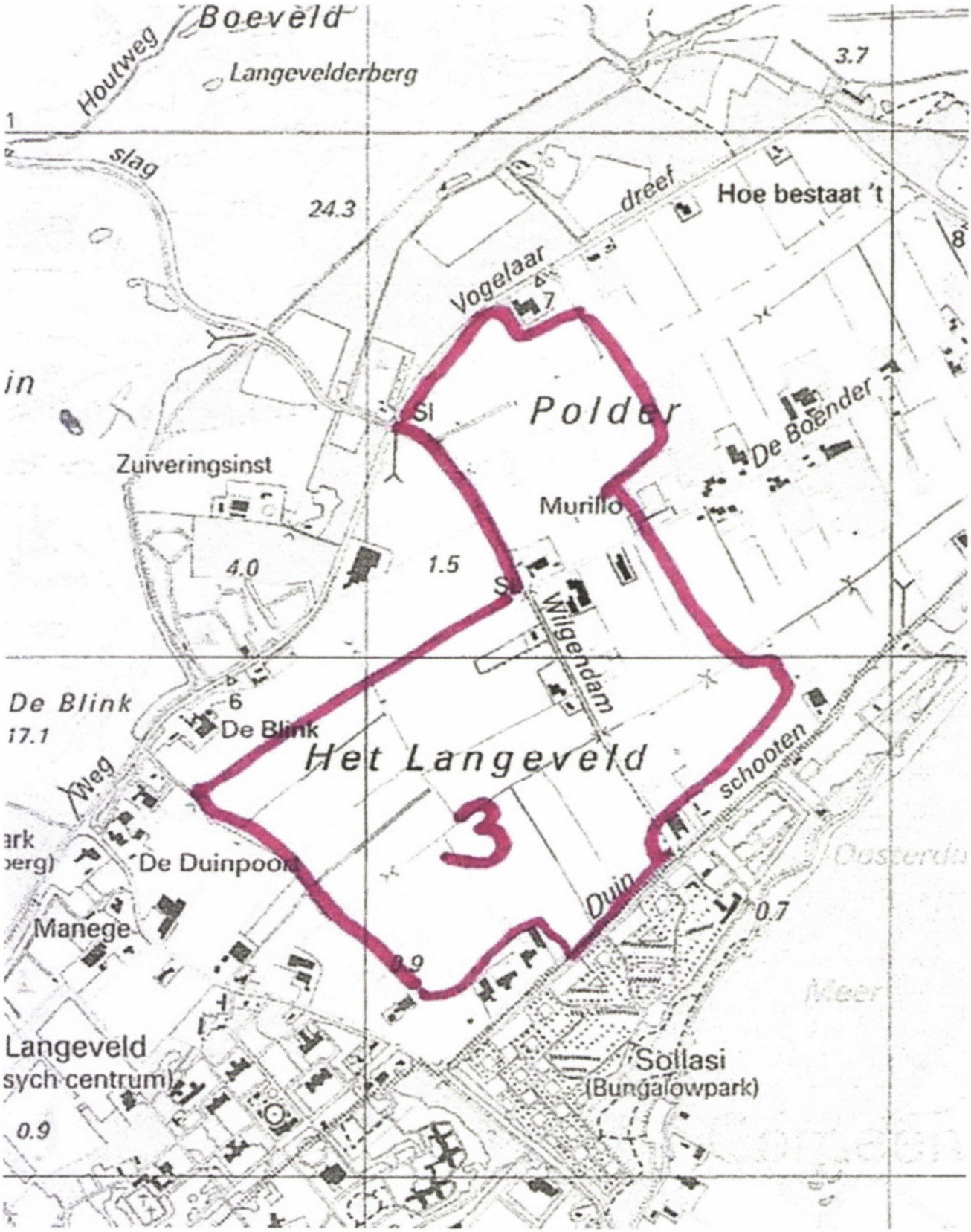

Bijlage 4.3 (bijlage bij Herziene Kansenkaart)

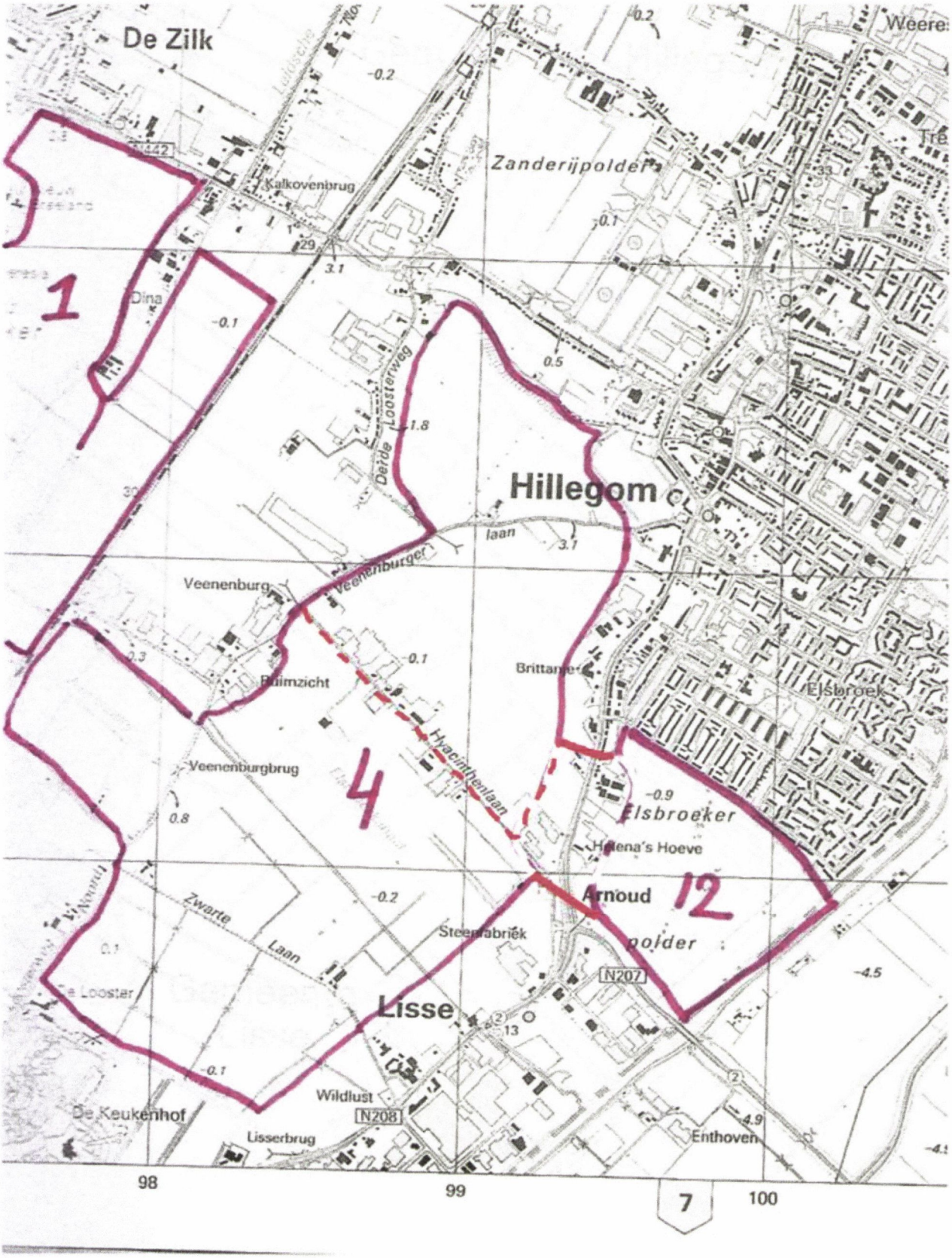

Bijlage 4.4 (bijlage bij Herziene Kansenkaart)

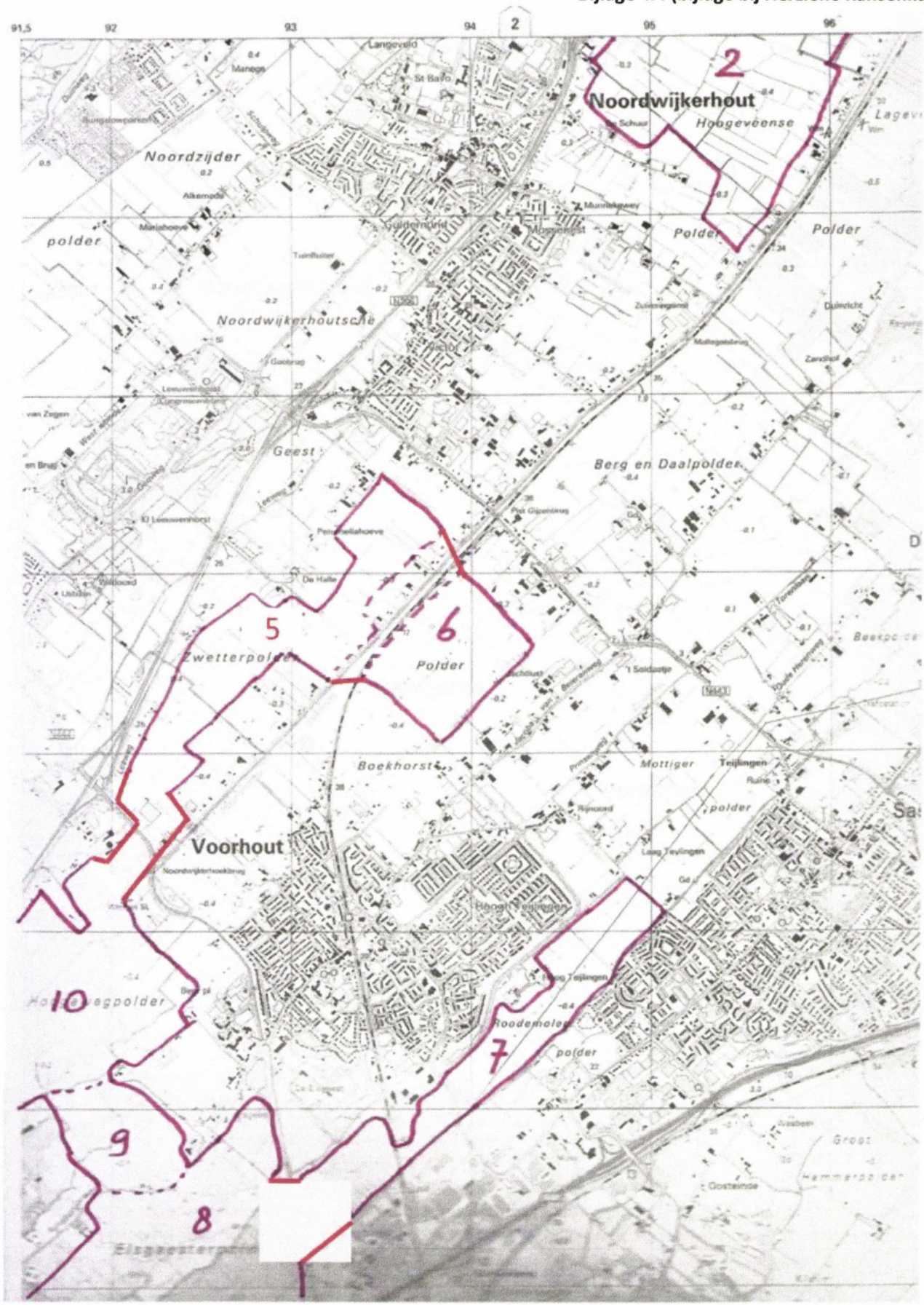

Bijlage 4.5 (bijlage bij Herziene Kansenkaart)

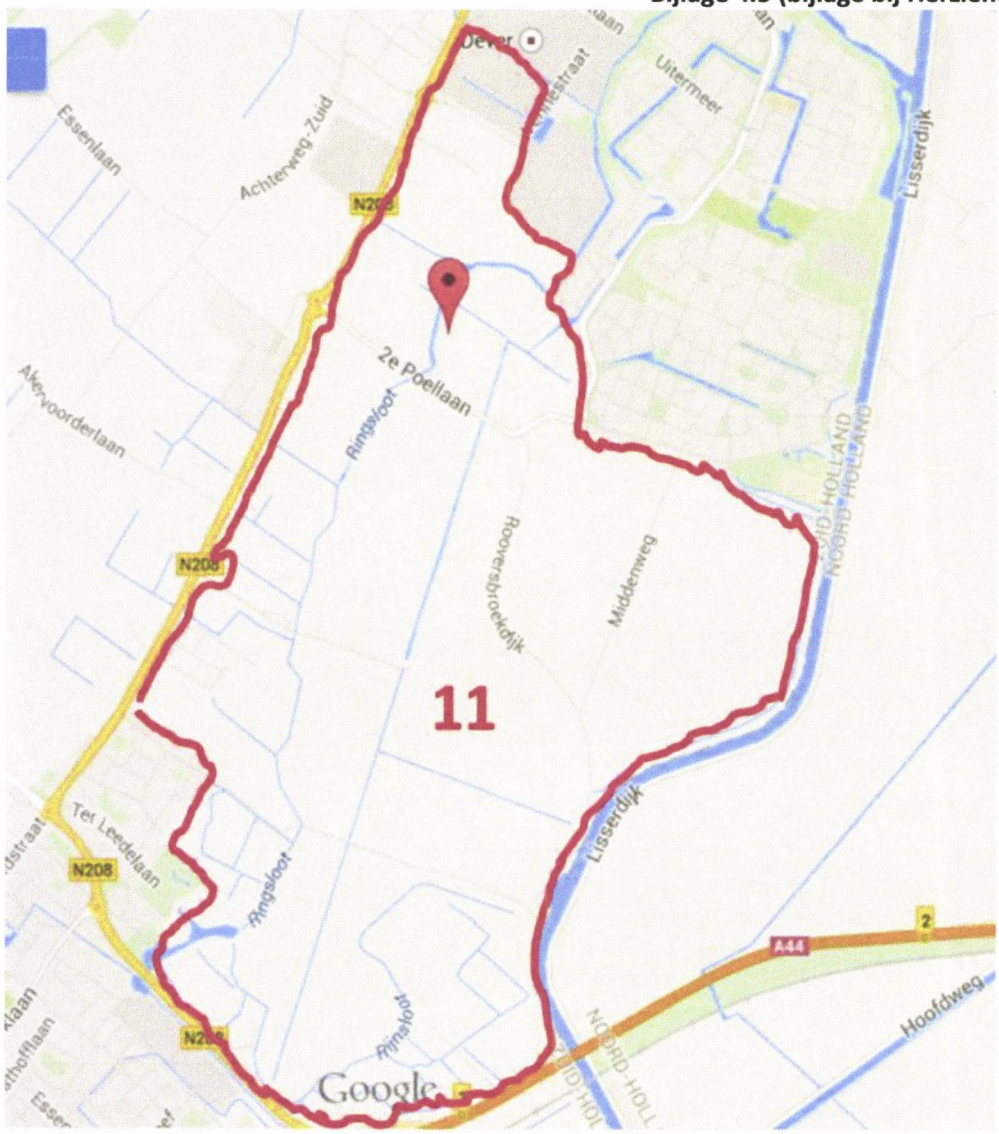

Bijlage 4.6 (bijlage bij Herziene Kansenkaart)

Bijlage 6

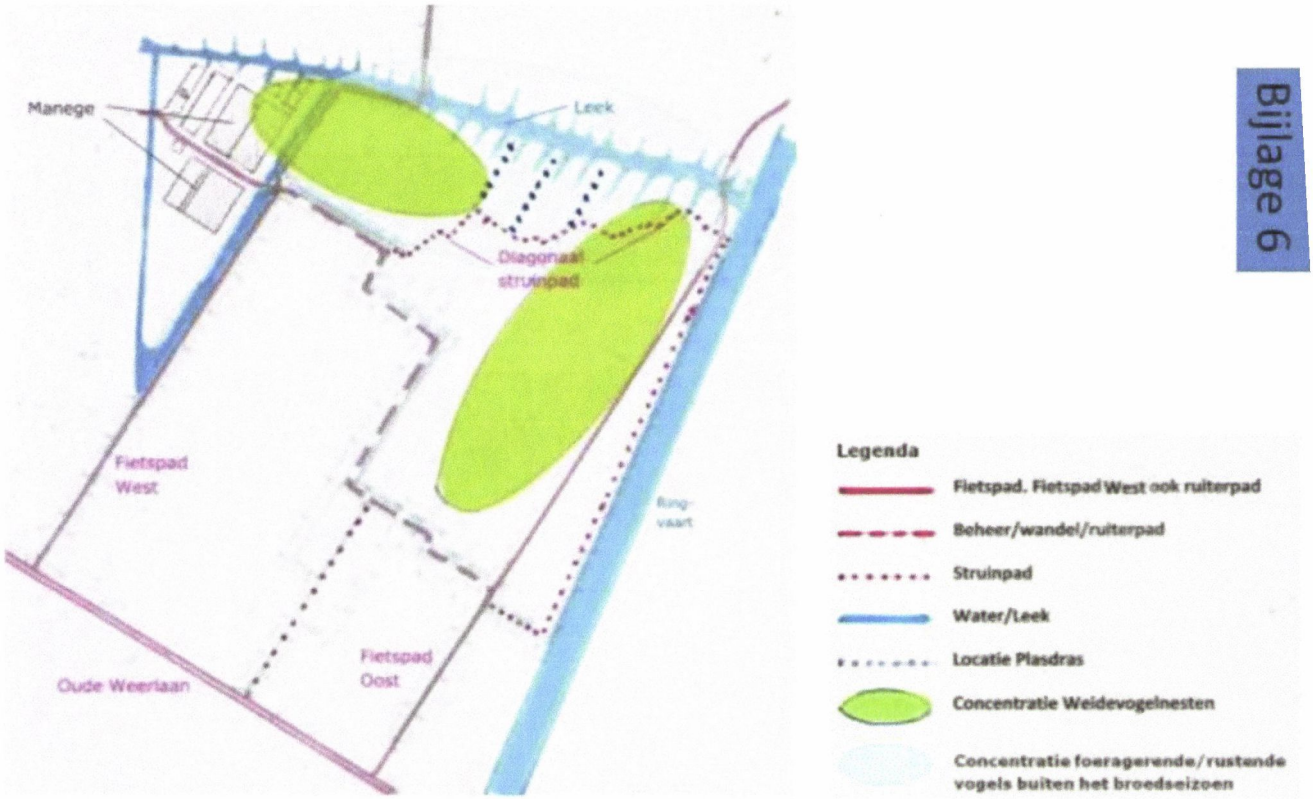

Vosse en Weerlanerpolder, ten noorden van Hillegom

Bijlage 5 Geregistreerde waarnemingen van Patrijzen in waarneming.nl

A/2. ANLV 99.
Ruoversbroekdyk 98
2161 LL Lisse

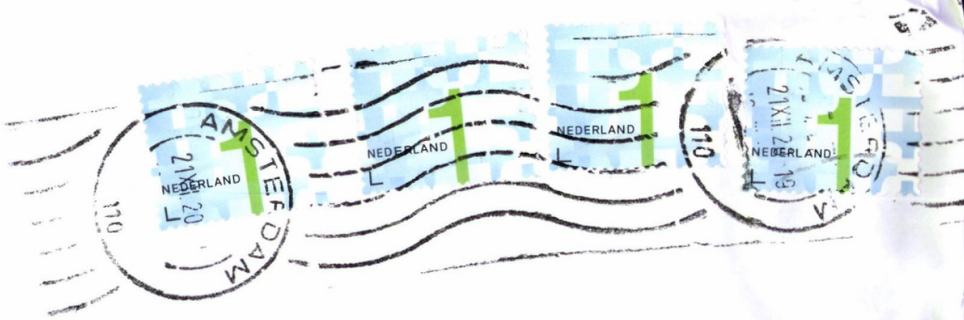

Aan de Gemeenteraad van Hillegom
Postbus 32
2180 A.A. Hillegom

AC2CC #X820X0X#00#0000#